

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Усвојени извештаји о раду и финансијском пословању РФ ПИО за 2022. годину: приходи од доприноса чине 86,7 одсто укупних прихода Фонда, само 13 процената трансфери из буџета

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017
по цени локалног позива

011/3060-680
за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

СТАБИЛНОСТ ФОНДА ЈЕ НЕУПИТНА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

О невидљивости

Чудна ствар је почела да ми се дешава пре неколико година, пише једна читатељка, почела сам да постајем невидљива. Није то било свуда или све време, у приватном животу и даље сам била врло видљива и тродимензионална, али сам почела да примећујем да ми се то повремено дешава у јавности, као нека врста прекида. Чини ми се да људи хоће да прођу кроз мене док идем улицом или док чекам у продавници а они послужују околу све осим мене. Прво сам била збуњена па љута а онда сам схватила – остарила сам.

Тешко је пребројати колико смо се пута током година бављења темом старења сусрели са речју – невидљиво. Што сам старији, све мање видим себе свуда а изгледа да ме ни други не виде – осећај је који су многи искусили. Јер, свака транзиција захтева одређена прилагођавања а старење као животна ситуација није ни трагедија ни прослава већ је, у зависности од особе, некако и једно и друго у исто време. С тим што нам се понекад чини да су лоше стране старости спољашње, видљиве свима, а оне добре само наше, унутрашње.

Истраживање које је недавно спровео Гран-снет, друштвена мрежа за старије од 50 година, показало је да седам од десет жена учесница у њиховој студији верује да постају мање видљиве како старе, али само трећина мисли да се то исто односи и на мушкарце. Жене почињу да се осећају „невидљиво“ већ са 52 године, док мушкарци ову судбину избегавају чак деценију дужи – просечна старост мушкараца који су делили то осећање била је 64 године. Испитаници су такође идентификовали свакодневне сценарије који су допринели осећању да су занемарени, укључујући игнорисање у редовима, продавницама, ресторану, у разговору у друштву.

Поред тога, забрињава и подела „невидљивости“ између мушкараца и жена. Чини се да друштво види старије мушкарце као мудре и истакнуте, а њихову седу косу као знак искуства и знања. Са друге стране, жене се активно подстичу

да сакрију своје седе, изгледе боре и старе „грациозно“, те да носе одећу која помаже њиховој невидљивости (што увредљиво укључује све, од тога да више не откривају надлактице до неношења фармерки). Ипак, у суштини, као да се и од једних и других очекује да изгледају „прикладно“ годинама и да, иако у њима и даље уживају, избегавају просторе и догађаје наводно намењене само младима. То јест да знају своје место.

Али овај текст није замишљен да буде забава за песимисте. Те тако и поменуто истраживање држи у равнотежи онај други тас на ваги старења који показује да леп скуп година има и својих предности – чак је две трећине учесника ове студије навело да се како старе осећају све самопоузданије, док је осам од десет њих казало да им је све мање стало до тога шта други људи о њима мисле.

Време је, дакле, да више не маримо за ограде и очекивања које нам намеће околина и непостојеће друштвене норме. Да пређемо на другу страну ваге, страну у успону и препознамо моћ зрелих година. Ниједна крема, ма колико убедљива била маркетиншка фантазија, неће зауставити неумољиви ход времена, али то ни мало не треба да утиче на жељу да сваки аспект живота над којим имамо контролу учинимо најсадржајнијом и узбудљивом верзијом.

Постоји и слобода у невидљивости – кад нас мање примећују, мање смо у обавези да се слепо држимо стандарда „прописаних“ за наше године. Та слобода, ако је у почетку и била узнемирујућа, итекако ослобађа.

Старење ће нам најбоље ићи ако не будемо мислили да нам године умањују друштвену валуту. Да нас држе у позадини, скрајнуте са главних токова и дешавања. Зато поштујте свој живот и останите ангажовани, охрабрите се и стално учите. Окрените се себи као најбољем друштву које постоји, тада ће вам се и други обратити за добро друштво. И урадите то гласно или тихо, грациозно или поносно, само не невидљиво.

М. Јовановић

НОВА ВЕЛИКА САРАДЊА НА ПРОЈЕКТУ ПЕНЗИОНЕРСКА КАРТИЦА

Чак 20 одсто попушта у „Техноманији“

У Дирекцији Републичког фонда ПИО 17. маја 2023. потписан је Споразум о сарадњи између Фонда ПИО и Предузећа за производњу и трговину „Техноманија“ доо, чиме се та компанија укључила у пројекат Пензионерске картице. Споразум су потписали директор РФ ПИО Реља Огњеновић и директор „Техноманије“ Горан Цветинов.

Овим споразумом успоставља се сарадња која ће омогућити пензионерима да уз Пензионерску картицу у „Техноманији“ остварују додатне погодности од чак 20 одсто на све производе из асортимана, осим на оне који су већ на попусту и на којима је означена коначна цена.

– Менаџмент „Техноманије“ је препознао погодности које нуди Пензионерска картица. Без икакве дилеме је одлучио да се укључи у пројекат дајући велике бенефите нашим потрошачима, нашој највећој таргет групи – пензионерима. Имаћемо укупан попуст на цело

„Техноманија“ нови тим у пројекту Пензионерска картица: директори Реља Огњеновић и Горан Цветинов

асортиман од 20 одсто чиме доказујемо да је „Техноманија“, као највећа компанија у својој индустрији, која је распрострањена широм Србије, и друштвено одговорна компанија која даје бенефите нашим најстаријим суграђанима – рекао је Горан Цветинов, директор „Техноманије“.

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић изразио је задовољство и захвалност због потписаног споразума.

– Данас нове лепе вести за пензионере. Нови тим наше Пензионерске картице нове генерације јесте један од лидера на тржишту продаје беле технике, предузеће „Техноманија“, чијим представницима се овом приликом захваљујем. Показали смо да, поред одговорности државе, у нашој држави постоји велики број друштвено одговорних компанија. „Техноманија“ је изашла са великим попустом, што значи да је препозна-

ла важност да у овом тренутку стане уз своју државу, стане уз пензионере и да заједничким снагама омогућимо да наши пензионери живе данас боље него што су живели јуче – истакао је Реља Огњеновић.

Директор Фонда је додао да се до 17. маја 620.000 пензионера пријавило за картице и подсетио да сви уговори који су потписани са друштвено одговорним компанијама стартују од 1. октобра, када почиње примена пензионерских картица.

„Техноманија“ је лидер на тржишту Србије у области трговине на мало електричним и електронским уређајима за домаћинство, са широким асортиманом производа у свих 80 продајних објеката које имају у Републици Србији. Значајан сегмент њихових купаца чине пензионери, тако да ће се овим споразумом омогућити најстаријима да кроз уговорени респектабилни попуст у великој мери побољшају квалитет живота.

Ј. Томић

СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА РФ ПИО

Стабилност Фонда је неупитна

Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање одржао је, 24. маја 2023. године, своју 15. седницу на којој су усвојени извештаји о раду и финансијском пословању Фонда за 2022. годину, као и извештај о реализацији средстава друштвеног стандарда корисника пензија РФ ПИО за 2022. годину.

Директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Реља Огњеновић, рекао је да је током протекле године настављено са унапређењем пословања Фонда ПИО.

– Током 2022. године наставили смо са усавршавањем информацијских технологија и са унапређењем фондовског система,

Директор Фонда ПИО Реља Огњеновић

који је и до сада био добар, али смо у раду приметили недостатке и гледали да отклонимо све оно што није ваљало, а да оно

што је било добро само унапредимо – казао је директор РФ ПИО.

Огњеновић је истакао да су у 2022. години повећани приходи од доприноса, односно да је приходима од доприноса остварено учешће од 86,7 одсто у укупним приходима Фонда, док трансфери из буџета чине 13 одсто, а остали приходи 0,3 процента. Како је навео, од маја до краја прошле године за категорију запослених Фонд није повлачио дотације из буџета, већ је пензије исплаћивао из сопствених средстава.

– Такође, из сопствених средстава смо исплатили новчану помоћ од 20.000 динара и два увећања пензија од 5,5 и девет

одсто, тако да могу да кажем да је стабилност Фонда неупитна – истакао је Реља Огњеновић.

Директор РФ ПИО је навео да је током 2022. године Фонду поднето више од три милиона различитих захтева по којима је требало поступити, што је 6,2 процента више него у 2021. години.

У прошлој години обављено је укупно 128.862 вештачења, од тога 85.484 по захтевима за остваривање права из ПИО.

– У протеклој години, што је резултат свих унапређења система на којима радимо, 585.000 особа је користило електронске услуге Фонда, дајући им предност у односу на долазак на шалтере. Више од 15 одсто евидентираних захтева за оствари-

вање права на пензију и осталих права из ПИО је било поднето електронским путем у односу на укупан број поднетих захтева. Надамо се да ћемо у наредном периоду све више растеређивати наше шалтере, што ће дати простора да се у раду посветимо другим активностима – навео је Огњеновић.

Директор Фонда посебно је истакао да извештај Државне ревизорске институције у 2022. години од оснивања Фонда ПИО није био овако повољан.

– Извештај је био без примедби и сугестија, што значи да је овај тим људи остварио значајне помаке – нагласио је.

Реља Огњеновић је закључио да је протекла година била веома успешна за Фонд и изразио наду да ће се у том смеру наставити са радом.

Према извештају о финансијском пословању Фонда у протеклој години, првобитним Финансијским планом Фонда за 2022. годину буџет је износио 789,97 милијарди динара. Одлуком о изменама и допунама Финансијског плана Фонда за 2022. годину буџет Фонда утврђен је у висини од 782 милијарде динара. Доприноси за ПИО првобитно су планирани у износу од 649,48 милијарди динара, али је због боље наплате доприноса ребалансом плана овај износ повећан за 15,43 милијарде динара.

– Ребалансом плана, а захваљујући бољој наплати доприноса, приходе смо значајно повећали, а самим тим дотације из буџета смањили са првобитно планираних 15,9 на 12,9 одсто, што је

Са седнице Управног одбора РФ ПИО

мање за 24,3 милијарде од првобитног плана – навела је Бојана Поповић, директорка Сектора за финансијске послове РФ ПИО.

У односу на 2021. годину остварени приходи од доприноса за ПИО су виши за 10,01 одсто, односно за 60,63 милијарде динара, што је значајан раст имајући у виду да је стопа доприноса за ПИО од 1. јануара 2022. године смањена са 25,5 на 25 одсто.

Говорећи о бољој наплати доприноса, директорка Сектора за финансијске послове на седници Управног одбора је изнела и актуелан податак да је Фонд за прва четири месеца ове године имао бољу наплату доприноса за око 26 милијарди динара у односу на исти период претходне године.

Када је реч о расходима и издацима Фонда за 2022. годину, они су извршени у износу од 775,6 милијарди динара, од чега се 98,2 одсто односи на права из

социјалног осигурања. Од тога су расходи за нето пензије (старосне, инвалидске и породичне) извршени у износу од 623,52 милијарде динара. Преосталих 1,8 одсто расхода и издатака Фонда за 2022. годину односи се на подршку спровођењу послова из надлежности Фонда.

Приликом презентовања Извештаја о реализацији средстава друштвеног стандарда према Правилнику о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда ПИО за 2022. годину, Бојана Поповић је навела да су Финансијским планом Фонда на име друштвеног стандарда пензионера у 2022. години опредељена средства у износу од 649,48 милиона динара. Од тога је 85 одсто, односно 552,06 милиона динара планирано за финансирање трошкова рехабилитације корисника пензија у здравствено-стационарним установама и бањско

Бојана Поповић, директорка Сектора за финансијске послове РФ ПИО

климатским леčiliштима, а 15 одсто, односно 97,42 милиона динара је планирано за финансирање културних и спортско-рекреативних манифестација чији је циљ подстицање интеграције старијих особа у друштво, као и за солидарну помоћ корисницима пензија.

На рехабилитацију о трошку Фонда по огласу из 2022. године упућено је укупно 16.488 корисника пензија. Када је реч о другим видовима друштвеног стандарда, како је известила Бојана Поповић, одржана је 15. Олимпијада спорта, здравља и културе у Врњачкој Бањи, као и 38 културних и спортско-рекреативних манифестација, на којима је учествовало око 8.000 корисника пензија, док је на име солидарне помоћи корисницима пензија у пакетима са основним животним намирницама и средствима за хигијену подељено укупно око 26.500 пакета за пензионере са најнижим примањима.

В. Кадиф Станковић

Филијала за град Београд

УСЛОВИ ПОД КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ ДРУГА ПРАВА ИЗ ПИО

Новчане накнаде

Право на пензију је основно и најважније право из пензијског и инвалидског осигурања. Било да је у питању старосна, инвалидска или породична пензија, све имају исти циљ – да обезбеде материјалну сигурност корисницима. Поред пензија, Закон о пензијском и инвалидском осигурању предвиђа и остваривање права на новчане накнаде за телесно оштећење и помоћ и негу другог лица. Новчана накнада по ова два основа може да се користи и уз плату или уз приход остварен од самосталне или пољопривредне делатности, а наравно и уз пензију. Такође, обе накнаде могу да се користе истовремено.

Поред ове две накнаде које су намењене осигураницима и пензионерима, прописима је предвиђена и накнада трошкова сахране по смрти корисника права на пензију. Законским одредбама прописани су услови под којима се остварује право на новчане накнаде. Покушајмо да објаснимо који су то услови.

Новчана накнада за телесно оштећење

Право на новчану накнаду за телесно оштећење припада осигураницима и корисницима права на пензију код којих је дошло до губитка или битнијег оштећења појединих делова тела а то оштећење мора да буде последица професионалног обољења или повреде на раду. У циљу утврђивања постојања основа за стицање овог права, подноси се захтев Фонду, уз који се прилаже релевантна медицинска документација. Уз медицинске налазе прилаже се и одговарајући извештај сачињен код организације за здравствено осигурање, уколико је узрок повреда на раду. У току поступка подносилац захтева се позива на вештачење, при чему лекар вештак утврђује постојање и проценат телесног оштећења,

као и његов узрок. Уколико се утврди да код подносиоца захтева постоји телесно оштећење као последица професионалног обољења или повреде на раду, решењем се утврђује право на новчану накнаду уз утврђивање степена телесног оштећења. Новчана накнада за телесно оштећење утврђено у висини од 100 одсто, у овом тренутку износи 10.290,03 динара. Уколико је телесно оштећење утврђено у нижем степену, износ је сразмеран проценту оштећења. Тако је, на пример, месечни износ накнаде за телесно оштећење VI степена, односно 50 процената, 5.145,01 динара. Најнижи степен за који се исплаћује накнада је VIII и одговара утврђеном постојању телесног оштећења од 30 одсто, за које тренутно припада накнада у месечном износу од 3.087,01 динара. Износи накнада усклађују се на исти начин као и пензије.

У случају да се код подносиоца захтева утврди постојање телесног оштећења које је настало као последица болести или повреде ван рада, решењем се захтев за остваривање права на новчану накнаду одбија, али се утврђује постојање телесног оштећења у одго-

варајућем степену, односно проценту. Многи осигураници и пензионери подnose захтев управо у циљу утврђивања степена телесног оштећења, а ради остваривања разних бенефита који нису предвиђени Законом о ПИО. Тако је, на пример, за особе код којих постоји телесно оштећење од 100 одсто предвиђена могућност рефундације пореза на додатну вредност који је плаћен при увозу аутомобила. Поред овог, постоје и друге повољности за лица са телесним оштећењем, од којих су неке и комерцијалног карактера, попут попушта на коришћење услуга кабловске телевизије, плаћања путарине и слично. Већина удружења особа са инвалидитетом упознаје своје чланове са расположивим могућностима у односу на степен телесног оштећења који им је утврђен. Ове могућности могу и да се разликују од општине до општине, па је свакако добро у најближем удружењу проверити које бенефите и попусте је могуће остварити.

Новчана накнада за помоћ и негу другог лица

Особе којима је због природе и тежине повреде или болести неопходна помоћ и

нега другог лица за обављање радњи у циљу задовољавања основних животних потреба, такође имају право на одговарајућу новчану накнаду. Право на ову накнаду практично могу да остваре непокретна или тешко покретна лица, слепа и дементне особе, они који без туђе помоћи не могу да се хране, облаче или крећу по кући, као и особе на дијализи. Ради остваривања права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица потребно је да осигураник или корисник пензије поднесе захтев са одговарајућом медицинском документацијом. По извршеном вештачењу утврђује се да ли постоји потреба за новчаном накнадом. Ова накнада тренутно износи 24.696,74 динара. Осигураници и корисници пензије право на новчану накнаду остварују код Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Лица која нису у осигурању, односно нису корисници пензије такође могу да остваре право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица. Међутим, та лица право остварују код Центра за социјални рад.

Степен телесног оштећења може да буде од утицаја и

на износ новчане накнаде за помоћ и негу другог лица. Наиме, особе које имају телесно оштећење од 100 одсто по једном основу или 70 процената и више по најмање два основа, имају право на увећани додаток за помоћ и негу другог лица. Такође, право на увећање накнаде имају и особе код којих постоји органски трајни поремећај неуролошког и психичког типа. Право на увећан додаток сви корисници остварују код Центра за социјални рад.

Уколико лекарска комисија оцени да код подносиоца захтева постоји могућност да се здравствено стање поправи, заказује се контролни преглед, што се обавезно наводи и у решењу којим се утврђује право на новчану накнаду. Корисници се на контролни преглед позивају по службеној дужно-

сти и није потребно да сами подносе захтев.

Као и у случају новчане накнаде за телесно оштећење, и при подношењу захтева за остваривање права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица обавезно се прилаже одговарајућа медицинска документација. Како би се ова документација правилно припремила, заинтересовани треба прво да се обрате свом ординирајућем лекару који за њих формално припрема документацију уколико сматра да постоји могућност да се неко од ових права оствари. Треба имати у виду да се лекари опште праксе не баве медицинским вештачењем и да њихово мишљење не мора обавезно да значи да ће се и надлежна комисија сагласити и утврдити постојање одређеног здравственог стања које је услов за остваривање права.

Накнада погребних трошкова

Законом је предвиђена и новчана накнада која се исплаћује лицу које је сносила трошкове сахране умрлог пензионера. Захтев за исплату ове накнаде подноси особа која је сносила трошкове сахране, што доказује одговарајућим рачунима за погребну опрему који се прилажу уз захтев, уз који се достављају и подаци о банковном рачуну на који треба извршити исплату накнаде. Ова накнада у 2023. години износи 56.858 динара за пензионере из свих категорија осигурања и не зависи од стварног износа трошкова. Пун износ биће исплаћен особи која је сносила трошкове и у случају да су стварни трошкови били нижи.

Важно је нагласити и то да корисници новчаних накнада који се у току коришћења

накнаде преселе изван територије Републике Србије треба да се обрате РФ ПИО како би пријавили промену адресе пребивалишта, али и да провере да ли у држави у којој живе могу да наставе да користе накнаду. Наиме, већина споразума о социјалном осигурању искључује могућност коришћења накнаде корисницима који живе изван државе у којој је утврђено право. У случају накнаде погребних трошкова проверава се да ли је у другој држави већ остварено такво право.

За крај, важно је нагласити да износи предвиђени за све наведене накнаде нису у вези са износом плате или пензије. Износи накнада потпуно су исти за све, без обзира на приходе које лице уз накнаду остварује.

Мирослав Мирић

Део награђених са челним људима општине

Признање општине Сврљиг Гласу осигураника

Поводом Дана општине Сврљиг традиционално се додељују општинска признања заслужним појединцима и институцијама. Признања за 2023. годину уручена су, 8. маја, на свечаној седници у сали Основне школе „Добрила Стамболић“, а лист

Глас осигураника, који издаје Републички фонд ПИО, награђен је Плакетом општине Сврљиг за изузетну сарадњу и 25 годи-

на медијске заступљености ове општине.

У име Фонда ПИО признање је примила Милена Јовановић, начелник Одељења за медије у Сектору за односе с јавношћу РФ ПИО, а награде су уручили председник општине Сврљиг, Мирослав Марковић, председник Скупштине општине Сврљиг Милан Михајловић и народни посланик Милија Милетић.

Г. О.

ФИЛИЈАЛА РФ ПИО КРАГУЈЕВАЦ

Награде за добру сарадњу

На свечаности поводом 70 година постојања и рада Удружења пензионера Лапово, која је 8. маја одржана у Културном центру Лапово, Филијала РФ ПИО Крагујевац добила је признање за успешну сарадњу са овим удружењем. Само неколико дана касније, 12. маја, на свечаности у Рачи, уручено им је и признање за успешну сарадњу од Удружења пензионера Раче, додељено за прошлу годину.

Обе награде је у име крагујевачке филијале примила директорка Ирена Ђорђевић која је истакла да су таква признања за

Награда из Раче

Фонд, односно Филијалу Крагујевац, од велике важности.

– Осим што нас чине поносним признања додељена Филијали Фонда ПИО Крагујевац, за нас она представљају додатни подстицај да у наредном периоду још свестраније и још активније омогућавамо низ повољности за наше најстарије суграђане. Ова признања су показатељ да представници пензионера знају да цене ангажованост републичких и уопште

државних институција, да знају да цене залагање Фонда ПИО да им треће доба буде што је могуће лепше и што је могуће садржајни-

Ирена Ђорђевић са признањем УП Лапово

је. На нама је да и даље истрајавамо у бризи о корисницима наших услуга на један ефикасан и квалитетан начин, што ће свакако зависити од ангажованости свих запослених у Фонду која је и до сада била на завидном нивоу – рекла је Ирена Ђорђевић, директорка Филијале Крагујевац.

Ј. Т.

За мере запошљавања 760 милиона динара

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања саопштило је почетком маја ове године да је ресорни министар Никола Селаковић донео Одлуку о учешћу у финансирању мера активне политике запошљавања предвиђених локалним планским документима у области запошљавања у 2023. години.

Удруживањем средстава из буџета Републике Србије и буџета јединица локалних самоуправа обезбеђено је укупно 760 милиона динара за реализацију мера активне политике запошљавања, као што су: стручна пракса, приправништво за младе са високим образовањем, стицање практичних знања, обуке на захтев послодавца за незапосленог, субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих, субвенција за самозапошљавање и јавни радови. Овом одлуком из буџета Републике Србије за реализацију мера активне политике запошљавања обезбеђено је више од 411 милиона динара,

Са потписивања Споразума о учинку

док су 93 јединице локалних самоуправа у својим буџетима обезбедиле преко 348 милиона динара.

Реализујући ову одлуку, Национална служба за запошљавање и јединице локалне самоуправе су већ почеле да закључују споразуме о начину и поступку реализације мера активне политике запошљавања. Биће, такође, расписани и јавни позиви и конкурси за укључивање у ове мере за 3.243 незапослене особе.

Подршка јединицама локалне самоуправе и даљи развој локалне политике запошљавања са циљем подстицања запошљавања и побољшања положаја незапослених на локалном тржишту рада једна је, како наводе, од приоритетних области деловања Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у складу са Стратегијом запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године и пратећим Акционим планом. **Г. О.**

Споразум о учинку

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Никола Селаковић, и директор Националне службе за запошљавање, Зоран Мартиновић, потписали су у фебруару Споразум о учинку којим је прописано утврђивање учинка НСЗ и праћења ефикасности спровођења мера активне политике запошљавања и других активности које реализује Национална служба за запошљавање. Овим споразумом су дефинисани циљеви, начини, активности и средства која ће довести до запошљавања више од 21.200 људи у 2023. години, за шта је опредељено 6,85 милијарди динара. Приликом потписивања Споразума речено је да је у Србији у прошлој години запослено више од 50.000 грађана, што је резултат активних мера, раста продуктивности привреде и нових инвестиција. Министар Никола Селаковић је навео и да је прошле године у Србију било увезено више од 35.000 радника из иностранства што, како је рекао, показује промену тржишта рада.

МИНИСТАР НИКОЛА СЕЛАКОВИЋ И АМБАСАДОРКА СР НЕМАЧКЕ

Нови пројекти у области социјалне заштите

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Никола Селаковић, састао се са амбасадорком СР Немачке у Републици Србији, Њ. Е. Анке Конрад, са којом је разговарао о сарадњи две земље у области социјалне заштите.

Амбасадорка Конрад изјавила је искрено саучешће поводом трагичних случајева који су се догодили у Основној школи „Владислав Рибникар“ у Београду и у месту Мало Орашје код Младеновца. Она је истакла да се пре више година у Немачкој десило сличан догађај, те да немачки народ дубоко саосећа са грађанима Србије.

Говорећи о односима између Републике Србије и СР Немачке, министар је захвалио на дугогодишњој подршци коју немачка

влада и други немачки донатори пружају Србији у циљу јачања система социјалне заштите у нашој земљи.

Министар Селаковић и амбасадорка Конрад су указали да су примери добре сарадње и подршке који су довели до конкретних резултата, проистекли управо из реализације више пројеката спровођених кроз блиску сарадњу Немачке организације за међународну сарадњу ГИЗ и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Саговорници су истакли да ће се блиска сарадња наставити и у наредном периоду, и да ће бити још више усмерена ка унапређењу социјалне инклузивности, али и јачању социјалног предузетништва. Министар

Анке Конрад и Никола Селаковић

Никола Селаковић је најавио и почетак спровођења новог заједничког пројекта који ће бити усмерен на запошљавање осетљивих група становништва.

Г. О.

Ниш: награда „Бранко Миљковић” Бојану Васићу

Књижевна награда „Бранко Миљковић” за најбољу књигу поезије на српском језику објављену прошле године припала је Бојану Васићу (на слици) за збирку „Удаљавање” у издању „Архипелага” из Београда.

У образложењу жирија се, између осталог, каже да је „сталним опорачивањем, лако спроведеним из стиха у стих, остварена велика естетска и емоционална сугестивност песничких слика”.

Награду која носи име једног од наших највећих песника додељује град Ниш, ове године 52. пут, а финансијски је подржава Министарство културе Републике Србије. Организатор догађаја је Нишки културни центар.

За чистији Сврљиг

Јавно комунално стамбено предузеће „Сврљиг” недавно је од Министарства заштите животне средине добило 52 контејнера и 885 канти за одлагање смећа. Донацију је предала државна секретарка у Министарству заштите животне средине, Ивана Хаџи Стошић.

Директор ЈКСП „Сврљиг” Јован Ђорђевић захвалио је на вредној донацији која ће помоћи да се очисте депоније и крене одвожење смећа из села. Пробно село биће Нишевац, рекао је Ђорђевић.

На донацији су захвалили и представници локалне самоуправе. Иначе, сврљигишким комуналци су прошле године од истог министарства добили камион смећар, 160 канти и 22 контејнера.

Сарадња са Министарством заштите животне средине се наставља у циљу стварања услова за чистију еколошку средину.

„Ћирилична баштина” у Бајиној Башти

Пета „Ћирилична баштина”, традиционална манифестација посвећена српском језику и очувању ћирилице, одржана је у Бајиној Башти од 24. до 27. маја. Циљ манифестације је да подстиче и негује коришћење ћирилице, да на српском говорном подручју обогати културни идентитет и унапређује садржаје у области српског језика и културе.

Из године у годину подижући квалитет програма „Ћирилична баштина” је овај пут у Бајину Башти довела нека од најзначајнијих имена у области српског језика и књижевности, као и врсне књижевне, позоришне и научне посленике. Значајан део програма припремљен је у сарадњи са Матицом српском, која је добитник Ћириличне даровнице, најпрестижније награде која се овим поводом у Бајиној Башти додељује.

Манифестацијом, која је смештена баш тамо где је била чувена Рачанска преписивачка школа, организатори желе да ћирилицу врате на место које јој припада.

– Циљ је пре свега да покажемо да је статус ћирилице незавидан и да на неки начин допринесемо да се врати статус националном писму, као и да анимирамо јавност да размишља о томе – каже председник Организационог одбора Сениша Спасојевић.

Манифестацију је организовала Установа „Култура”, уз подршку Туристичке организације „Тара-Дрина” и Канцеларије за младе Бајина Башта, а под покровитељством општине.

Дечији фестивал у Трстенику

Културно-уметничко друштво „Традиција” из Трстеника, уз покровитељство општине Трстеник, организовало је 23. по реду Међународни дечији фестивал фолклора под називом „Свима на радост”.

Пре почетка програма више од 300 учесника, деце из Србије, Северне Македоније и Републике Српске, прошетало је центром Трстеника носећи називе градова које представљају. Овај фестивал имао је хуманитарни карактер јер су прикупљена средства са концерта усмерена за лечење девојчице Елене Ђурђевић из Пољне.

Биоскопска сала Дома културе у Трстенику била је испуњена до последњег места а актери на фолклорној сцени често су награђивани аплаузима.

РЗС: Колико смо стари

У књизи „Старост и пол” Републички завод за статистику објавио је коначне резултате Пописа становништва, домаћинстава и станова 2022. године о старости и полу становништва Републике Србије према стању на дан 30. септембра 2022. године.

Просечна старост становништва Србије износи 43,8 година, с тим што су жене у просеку старије од мушкараца за око три године – просечна старост жена је 45,2 године, а мушкараца 42,4 године. У односу на Попис 2011, просечна старост повећана је за око једну и по годину, наведено је у новим резултатима Пописа становништва.

Наводи се и да у периоду између два пописа није дошло до значајне промене у уделу млађих од 15 година у укупном становништву – 14,3 одсто (Попис 2011), наспрам 14,4 одсто (Попис 2022), али је дошло до осетног смањења удела лица старости 15–64 године – са 68,3 одсто (2011) на 63,5 одсто (2022), тј. за око пет процената, док је удео лица старости 65 и више година порастао са 17,4 (2011) на 22,1 проценат (2022).

Најнеповољнија демографска ситуација је у региону Јужне и Источне Србије, где је скоро свако четврто лице (23,7 одсто) старије од 64 године. Наводи се и да у Србији живи 3.231.978 мушкараца и 3.415.025 жена.

Просечна зарада у марту – 85.485 динара

Републички завод за статистику саопштио је да је просечна бруто зарада у Србији обрачуната за март 2023. године износила 117.669 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 85.485 динара.

Бруто и нето зараде у периоду јануар–март 2023, у односу на исти период прошле године, номинално су веће за 15,5 одсто, а реално су мање за 0,4 процента.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде за март 2023. номинално су веће за 14,5, а реално су мање за 1,5 одсто.

Медијална нето зарада за март 2023. године износила је 64.363 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Додељена Покрајинска признања

Комисија за доделу Покрајинске награде и покрајинских признања једногласно је одлучила да је добитник Покрајинског признања у области науке „Милутин Миланковић“ за 2022. годину проф. др Слободан Б. Марковић (на слици), редовни професор Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду и члан Српске академије наука и уметности. Покрајинско признање у области уметности „Павле Јовановић“ припало је Галерији слика „Сава Шумановић“ Шид.

Професор др Слободан Б. Марковић је истраживач у области геонаука, глобално познат и уврштен на престижну листу најуспешнијих истраживача у свету Универзитета Станфорд за резултате постигнуте у 2020. и 2021. години. За 2020. и 2021. награђен је за научну извршност као најцитиранији научник у АП Војводини у области природне науке, подблест за физику, хемију и физичку географију.

Галерија слика „Сава Шумановић“ у Шиду је специјализована музејска установа, основана 21. септембра 1952, поклоном Персиде Шумановић, мајке сликара Саве Шумановића. Она је општини Шид поклонила дела свог трагично страдалог сина, која су велике материјалне и уметничке вредности, као и породичну кућу у којој се сада налази Галерија слика „Сава Шумановић“.

Пољопривредни сајам у Новом Саду

Јубиларни, 90. Међународни пољопривредни сајам, одржан од 20. до 26. маја на Новосадском сајму, отворили су министарка пољопривреде Јелена Танасковић и Франческо Лолобриђида, министар пољопривреде Републике Италије која је по трећи пут земља партнер овог сајма. Ове године Пољопривредни сајам је окупио више од 1.100 излагача из 26 земаља а за посетиоце је организовано 14 колективних изложби.

Поред богатог асортимана механизације, закључно са најскупљим трактором на Сајму од 462.000 евра, затим, прехранбених производа, воћа, домаћих животиња, попут најтежег бика Јаблана од 1.110 кг, посетиоци су имали прилику да виде и машине са најмодернијим технолошким решењима која су у рангу роботике.

Осим Националне изложбе стоке, највеће тог типа на Балкану, на Сајму је одржана и изложба органских производа и производа са ознакама географског порекла и „Српски квалитет“, као и крафт пива. Неизоставан део је и Вече шампиона – уручење пехара апсолутним шампионима квалитета. Титулу апсолутног лидера квалитета овогодишње аграрне смотре понели су Институт за ратарство и повртарство Нови Сад и „Вива компанија“ из Републике Српске која се бави прерадом воћа и поврћа.

Традиционално, претпоследњег дана Сајма извучени су и добитници у поклон игри, а награде су били трактори „Џон Дир 5045 Д“ и Агропанонкин „Беларус 820“.

Бесплатне обуке на Савском Венцу

Београдска општина Савски Венац организовала је за сениоре са своје територије едукативне курсеве за стицање нових знања и вештина из области енглеског језика, коришћења рачунара и мобилног телефона. Обуке су у току, а 200 њих током јуна похађаће бесплатне часове сходно својим потребама и интересовањима. Организатори кажу да пријављени имају већином основна знања, али немају самосталност у коришћењу уређаја, као и да се највећи број определио за два или сва три курса.

Циљ обука је да старија популација што боље научи како правилно да приступи информацијама на интернету, да науче да креирају и користе

налоге на друштвеним мрежама и апликацијама за комуникацију, да правилно подесе мобилни телефон и рачунар или да стекну основе енглеског језика, али и да се социјализују кроз учење квалитетног садржаја.

– Наша идеја је да их оснажимо да као самостални корисници могу да комуницирају са члановима породице и пријатељима, да истраже нове хобије и квалитетно испуне слободно време, али и да буду безбедни на интернету – кажу у ГО Савски Венац.

Ова општина још једном показује да на прави начин брине о суграђанима а неке од активности ће прећи у традицију. Обука дигиталних вештина је организована и прошле године, а већ седам година практуру и бесплатне излете за настарије суграђане.

УПОЗОРАВАЈУЋИ ПОДАЦИ И ПРОГНОЗЕ СЗО О БРОЈУ ОБОЛЕЛИХ ОД ДЕМЕНЦИЈЕ

Нису поштеђени ни млади

Губитак памћења и заборавност су индивидуалне промене у понашању сваког од нас. Није заборавност увек деменција, а деменција није нормалан део старења. Старост је највећи фактор ризика али деменција није њена неизбежна последица. Најчешће се доводи у везу са годинама мада не искључује ни популацију касне младости, доба пре 60. године. Напротив, све се чешће јавља већ у 40-им и 50-им годинама. У чак девет одсто случајева, каже статистика.

Деменција је растућа криза јавног здравља, глобални проблем у сталном порасту и седми водећи узрок смрти у свету. Мора се озбиљно третирати и не сме се игнорисати.

Подаци Светске здравствене организације (СЗО) кажу да је деменцијом 2017. године било захваћено око 47 милиона људи или пет одсто целокупне старије популације. Две године касније број је достигао величину данашње Италије, односно 55 милиона становника. Подаци су довољно озбиљни, а ни прогнозе нису боље.

На годишњем нивоу деменцију развије 9,9 милиона људи, а цифра се преводи у један нови случај сваке три секунде. Страхује се да ће 2030. године 75 милиона становника бити дементно, 2050. чак 132 милиона.

Разлога за то је пуно, а међу водећим је све старије друштво.

Надежда Сатарих

Ни чињеница да је због све квалитетнијег живота продужен животни век не иде увек на руку. Шансе за развој деменције се повећавају с годинама а оче-

тат – 75 одсто оболелих људи живи са недијагностикованом деменцијом због чега ни немају пост-дијагностичку подршку. Узрок се може наћи још и у вези између когнитивних оштећења и фактора ризика услед начина живота. Они даље укључују физичку неактивност, гојазност, неуравнотежену исхрану, употребу алкохола и дувана, дијабетес мелитус и хипертензију у средњим годинама. Не сме се изоставити ни генетика као једнако важан фактор а на који не можемо утицати.

Из тог разлога СЗО предлаже глобални акциони план међу

за развој услуга и сервиса подршке за оболеле и сроднике који брину о њима, јер деменција не погађа само појединца већ и све чланове породице. Знамо да за једног оболелог пате и проблеме имају још најмање три члана породице. Затим ту су локалне самоуправе јер су оне одговорне за развој дневних услуга у заједници за оболеле и њихове сроднике као неформалне неговатеље, организације цивилног друштва које раде са старијима и за старије, привреда и држава које треба финансијски да помогну и омогуће запосленим сродницима који брину о оболелима флексибилне шеме рада, и локална заједница у целини – истиче наша саговорница.

Устаљена је дефиниција деменције по којој је она синдром у коме долази до погоршања когнитивних функција пре уобичајених последица биолошког старења. Алцхајмерова болест је њен најраширенији облик, а ни за један нема лека. Када и да ли ће га бити се не зна, али се зна да се болест као таква може држати под контролом или бар одгодити. Такође, примењују се и механизми који упркос свему стављају оболелог у положај високе функционалности.

– Особе са деменцијом непоредиво дуже остају функционалне уколико се са њима ради. У највећем броју случајева ту врсту подршке не треба очекивати од чланова породице. Они се на првом месту боре да обезбеде основно функционисање и негу оних о којима брину. Пракса у развијеним земљама каже да су радно окупациона терапија и друге физичке активности део стандарда бриге о особама са деменцијом, која се спроводи у оквиру дневних центара за оболеле – јасна је Надежда Сатарих.

О броју оболелих од деменције у нашој земљи нема прецизних података. Према проценама, има их скоро 200.000 али је бројка непрецизна и има тенденцију раста.

Марија Симовић-Максимовић

кује се да ће 2050. више од 2,1 милијарде људи имати преко 60 година. Други разлог, ништа мање интензиван, је широко заступљено погрешно веровање да је деменција нормалан део старења. СЗО каже да је чак преко 62 одсто здравствених радника мислило тако. Резул-

тијим принципима се истичу – сузбијање дискриминације, односно проширење људских права људи са деменцијом, оснаживање и ангажовање оболелих и њихових неговатеља, примена праксе која је дала резултате, социјална и здравствена заштита, превенција и мултисекторска сарадња са акцентом на здравство. Док се план не прихвати, одговорност је на самом друштву.

Да нешто можемо и сами предузети слаже се и Надежда Сатарих, председница Српског удружења за Алцхајмерову болест и удружења Амиту.

– Здравствени систем је на првом месту али никако није и једини. Мора да буде у пуној мери укључен систем социјалне заштите јер је он одговоран

Дневни боравак

Српско удружење за Алцхајмерову болест већ две године пилотира услугу Дневног боравака за оболеле од деменције у Београду. Тренутно функционише у сарадњи са Црвеним крстом Србије и на опште задовољство даје одличне резултате.

– Прогресија болести се код корисника донекле успорава. Корисници су задовољнији и сарадљивији. Побољшава се њихова концентрација, фина моторика остаје дуже очувана а у групи са сличнима расте и њихово самопоуздање. А њихови неговатељи добијају преко потребно време за макар мало бриге о себи и кратки предах – каже председница удружења Нада Сатарих.

Допринос развоју привреде

Деценија постојања и рада Развојног фонда АП Војводине обележена је 16. маја ове године у Покрајинској влади. Говорећи на обележавању тог јубилеја, председник Покрајинске владе Игор Мировић, између осталог, подсетио је и на то да претходних десет година Развојни фонд Војводине одобрава кредите под условима повољнијим од тржишних, што и јесте део његове мисије, и тако подстиче развој наше привреде.

Према Мировићевим речима, прва деценија Фонда могла би се поделити на два периода – први, од оснивања 2013. до 2016. године, а други од 2016. до данас, и да се види разлика у пословању током та два периода.

– Иако су и привредници и пољопривредна газдинства и тада исказивали велике потребе за кредитима са дужим периодом мировања и нижим каматним стопама, број кредита које је Фонд одобрио од 2013. до 2016. износио је само 186, а њихова укупна вредност тек милијарду и по динара. Просечно годишње издвајање за овакве кредите у том периоду

Игор Мировић на обележавању јубилеја РФВ

износило је свега 375 милиона динара. Ми смо ствари променили из корена и само у 2017. години одобрили 138 кредита, у укупној вредности од преко 916 милиона динара. Тај тренд је настављен и у годинама које су уследиле да би, од тада до данас, укупан број одобрених кредита достигао 1.077, а њихова вредност премашила 5,2 милијарде динара. Захваљујући томе просечна укупна годишња вредност кредита Развојног фонда Војводине повећана је

на више од 866 милиона динара, што је готово два и по пута више него у периоду од 2013. до 2016. године – истакао је Мировић и додао да треба нагласити и да је приход од закупа непокретности којима Фонд управља учетворостручен.

Тај приход је, како је навео, у 2013. износио свега 25 милиона динара, да би прошле године премашао 100 милиона. Председник Покрајинске владе је изразио очекивање да ће Развојни фонд Војводине сво-

ју мисију успешно обављати и убудуће, чему у прилог говори и чињеница да је на почетку ове године већ расписано 15 конкурса.

Директор Развојног фонда Војводине Горан Савић изјавио је да је Фонд за прву деценију постојања имао одличне резултате и допринео развоју привреде, малих и средњих предузећа и пољопривредних газдинстава. Он је додао да је Фонд прва финансијска институција са ових простора која је покренула процедуру акредитације код Међународног зеленог климатског фонда са седиштем у Јужној Кореји.

Према Савићевим речима, циљеви Развојног фонда Војводине су и подстицање социјалног предузетништва, запошљавања, извоза, равномерног регионалног развоја и климатски одрживих инвестиција.

Обележавању десет година пословања Развојног фонда Војводине присуствовали су и председник Скупштине АП Војводине Иштван Пастор, потпредседници Скупштине АП Војводине и Покрајинске владе и чланови Покрајинске владе.

Г. О.

Нови сервис за регистрацију привредних субјеката

Агенција за привредне регистре Републике Србије (АПР) саопштила је 17. маја да је на свом порталу за еСервисе покренула нову услугу за електронску регистрацију оснивања привредног друштва, предузетника и осталих правних форми које се уписују у Регистар привредних субјеката. Ова електронска услуга обухвата подношење пријаве путем посебне апликације, прилагање електронских докумената потписаних квалификованим сертификатом, као и плаћање накнаде за регистрацију оснивања платном картицом.

Агенција ће решење о оснивању привредног друштва, у форми електронског документа који је потписан електронским потписом регистратора, доставити на адресу за пријем електронске поште коју је подносилац унео у пријаву, или се може

преузети из саме апликације након завршеног поступка електронске регистрације.

Како је саопштено, подношење пријаве у електронској форми од 17. маја 2023. представља искључиви начин подношења пријава за оснивање друштва с ограниченом одговорношћу (ДОО), ортачког друштва (ОД), командитног друштва (КД) и акционарског друштва (АД).

Пријаве за регистрацију оснивања наведених друштава се Агенцији подносе искључиво у електронској форми у складу са чланом 9, став 2 Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре. Пријаве поднете у папирној форми ће бити одбачене јер нису у складу са овим прописом.

У АПР-у наводе да се обавезна електронска регистрација не односи на већ регистроване привредне субјекте и на оснивање предузетника, задруге, задружног савеза, јавног предузећа, представништва и огранка страног привредног друштва. Ти субјекти убудуће могу да бирају између два начина подношења пријаве за регистрацију оснивања – у папирној или електронској форми.

М. Ј.

СВЕЧАНО ОБЕЛЕЖЕН НАЦИОНАЛНИ ДАН ДОБРОВОЉНИХ ДАВАЛАЦА КРВИ У АП ВОЈВОДИНИ

Највећи дар из срца

Црвени крст Војводине, под покровитељством Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова, организовао је 11. маја, у Холу Покрајинске владе, свечано обележавање Националног дана добровољних давалаца крви. Тим поводом додељена су признања компанијама и медијским кућама које су у 2022. години допринеле обезбеђивању крви на територији Војводине, као и организацијама Црвеног крста које су постигле најбоље резултате у прикупљању јединица крви.

Признања општинским организацијама Црвеног крста Новог Бечеја, Бачке Паланке и Инђије, као најхуманијим срединама у Војводини, уручио је Предраг Вулетић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, док је Дејан Укропина, председник Црвеног крста Војводине, уручио признања компанијама и медијским кућама.

Секретар Вулетић је рекао, обраћајући се присутним добитницима, да је у данашње

Покрајински секретар Предраг Вулетић у средини

време, када се скоро свакодневно запитамо где је нестала хуманост и емпатија, част бити поред људи који не причају о хуманости већ је својим делима доказују.

– Најлепши или највреднији дар који неке можемо да дамо је дар из срца. Крв добровољних давалаца је управо то, највећи дар из срца. Овом приликом желим да захвалим не само добровољним даваоцима крви, већ и вама који у својим компанијама или локалним

срединама успевате да подстакнете људе на давалаштво и да постигнете завидне резултате у прикупљању ове драгоцене течности – казао је Предраг Вулетић и додао да посебну захвалност дугујемо организацији Црвеног крста Војводине која својим преданим радом доприноси да живимо у хуманијем друштву.

Према његовим речима, Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова је

Добри резултати у прикупљању крви у АП Војводини

У 2022. години на територији Војводине прикупљена је 54.381 јединица крви. Најуспешније по проценту (однос броја давања и броја становника) према извештају Института за трансфузију крви Србије, биле су општине Нови Бечеј – 3,71 проценат, Бачка Паланка – 4,5 процената и Инђија – 5,05 процената.

током прошле године подржао рад Црвеног крста Војводине са више од 35 милиона динара, док је ову годину почео са планираних 22 милиона, а недавно је одобрено још 7,5 милиона за опремање кухиње објекта Црвеног крста Војводине у Вршцу.

Дејан Укропина уручио је овом приликом Предрагу Вулетићу медаљу Црвеног крста за вишегодишњу несеквичну подршку у раду и функционисању организације Црвеног крста Војводине.

Мирослав Мектеровић

НСЗ ОРГАНИЗОВАЛА САЈАМ ЗАПОШЉАВАЊА У НИШУ

Споразум о суфинансирању запошљавања

У Нишу је почетком маја одржан Сајам запошљавања на чијем је отварању потписан Споразум о удруживању средстава у суфинансирању локалног акционог плана за захваљујући коме ће, како је речено, још Нишлија без посла моћи да учествује у мерама Националне службе за запошљавање. Споразум, који су потписали градоначелница Ниша Драгана Сотировски и директор Националне службе за запошљавање Зоран Мартиновић, вредан је 27,4 милиона динара. Од тог износа град Ниш финансираће 14 милиона динара, а остатак даје НСЗ.

Иначе, овакве споразуме потписаће укупно 98 локалних самоуправа а Ниш је то учинио први.

– Наредних дана ће се споразуми потписати у свим општинама које су удружиле средстава са Националном службом за запошља-

вање. У том партнерству локалне самоуправе су издвојиле 350 милиона динара, НСЗ је са своје стране издвојила 411 милиона и то ће бити један додатни обухват и већег броја послодаваца и већег броја незапослених који ће моћи да учествују у мерама политика запошљавања, у сфери субвенционисаног запошљавања – рекао је Зоран Мартиновић и додао да ће тим мерама бити обухваћено више од 25.000 незапослених.

Градоначелница Драгана Сотировски навела је да је у овом тренутку у Нишу без посла нешто мање од 19.000 људи.

– Број запослених је повећан на 89.000, а циљ нам је да број незапослених за кратко време смањимо на испод 15.000 – истакла је Сотировски и најавила долазак две велике инвестиције ове године.

На овогодишњем Сајму у Нишу учествовало је 48 послодаваца који су исказали

потребу за 2.180 нових радника различитих образовних профила и нивоа квалификације, а један број послодаваца је најавио запошљавање особа са инвалидитетом.

Према подацима Филијале НСЗ, у Нишу се највише траже занатлије различитих занимања али и радници на грађевини, у туризму, угоститељству, као и возачи и трговци.

Љ. Глоговац

Читајмо путописе и дружимо се

Удружење грађана „Снага пријатељства“ – Amity позвало је читаоце нашег часописа да у наредном периоду, сходно својим могућностима, посете неку од књижевних вечери на којима ће имати прилику да се друже и упознају са учесницима и победницима овогодишњег конкурса „Драганова награда 2023“. У позиву упућеном редакцији Гласа осигураника стоји још и да ће посетиоци добити поклон – примерак публикације штампаних радова а, како се надају, „можда и инспирацију и идеју да се прикључе и учествују од јануара следеће године, на десетом јубиларном Конкурсу“. Дружења ће бити организована у: Нишу, у Удружењу пензионера, 7. јуна у 11 сати; Београду, у Библиотеци града, 8. јуна у 17 сати; Врњачкој Бањи, у Народној библиотеци „Душан Радић“, 10. јуна у 19 сати, и Зрењанину, у Геронтолошком центру, 13. јуна у 10 часова.

На овогодишњи конкурс, који је био отворен од 1. јануара до 1. марта, пристигли су радови

Првонаграђени на конкурс 2022. на наградном путовању у Врњачкој Бањи

178 аутора из Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске, Црне Горе, Аустралије и Калифорније. Међу ауторима је 109 жена и 69 мушкараца, са 48 различитих локација, од којих је са територије Београда њих 73. Радове је послало и 20 корисника из осам Геронтолошких центара широм Србије. Аутори су најразличитијих занимања и нивоа образовања, а има и познатих књижевних имена. Најмлађи од њих

има 60, а најстарији 91 годину.

Комисија је изабрала 15 награђених радова (из сваке од пет категорија по три) и још 13 посебно похваљених, а сви су објављени у публикацији „Путујуће речи“. У категорији најбоља путописна женска прича за најбољу је проглашена „Шта је видела мала сирена на лепом плавом Дунаву“, ауторке Смиљке Исаковић из Београда. Најбоља мушка путописна при-

ча је „Словенски понос“, Зорана Петронијевића из Ваљева. Најбољу причу о путовању по Србији – „Врање, град који има душу“, написао је Гордан Крајчић из Београда, док је у категорији најбоља прича о путовању у иностранство победио Милан Митровић, такође из Београда, са радом „Сана у предвечерје рата“. Прву награду за најбољу путописну песму добио је још један Београђанин, Јован Н. Бундало за „Јеси ли видео Овчар гору“.

Драганова награда је традиционални годишњи конкурс за путописе старијих, који се организује у знак сећања на Драгана Куку, под покровитељством његове ћерке Јасмине Бебе Куке. Организатори су Удружење грађана „Снага пријатељства“ – Amity и портал Пензин. Конкурс је афирмативног карактера а циљ је да промовише активно старење и да створи простор за размену искустава, знања, лепота и изазова старења и мудрости аутора који имају 60 и више година.

М. Симовић-Максимовић

У НОВОМ САДУ ИЗЛОЖБА „СЛИКОМ ДО ПРОМЕНЕ“

Одговорно о насиљу према женама

Поводом Националног дана сећања на жене жртве насиља, од 18. до 25. маја, у холу Ректората Универзитета у Новом Саду, представљена је изложба „Сликом до промене“. Изложба фотографија и илустрација које на етичан начин приказују проблем насиља према женама постављена је у организацији Универзитета у Новом Саду и Програма Уједињених нација за развој (УНДП).

Изложбу је отворио ректор новосадског Универзитета, проф. др Дејан Мадих.

– Веома нам је драго што имамо прилику да угостимо ову изложбу на Универзитету у Новом Саду. Она не даје само уметнички фотограф-

ски приказ изузетно осетљиве и друштвено значајне теме насиља према женама, већ има и наглашени едукативни карактер, са гласним апелом према медијима да одговорно извештавају о овој теми, као и да својим приступом утичу на

промену свести и на превенцију ове појаве у нашем друштву – рекао је Мадих.

Поставку „Сликом до промене“ чини селекција радова који су настали као резултат заједничке иницијативе групе „Новинарке против насиља“,

УНДП-а, Фонда Б92 и Повереника за заштиту равноправности, и део су базе од више од 140 радова, фотографија и илустрација, која је јавно доступна за коришћење свим медијима.

Ауторка изложбе Марија Јанковић је истакла да су истраживања о овом проблему показала да већина визуелног материјала у медијима, попут објављивања приватних фотографија или илустрација насиља, не нуде жртви охрабрење већ ретрауматизацију. Због тога је препоручила колегиницама и колегама да користе фотографије из базе и допринесу да се начин на који се илуструје насиље над женама у медијима промени.

Љ. Адамовић

ОБЕЛЕЖЕН ЈУБИЛЕЈ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА

Педесет година заједно

Уз звуке музике дуета „Вирић“ из Криве реке и торте са бројем 50 почела је свечаност обележавања педесетогодишњице формирања Удружења пензионера Чајетина. Присутне пензионере, њих 70, поздравио је Славко Пантовић, председник Удружења, и подсетио на почетке давне 1973. године. Тада је формирано удружење под називом Општинска организација пензионера и инвалида рада. Био је то почетак организовања пензионера и инвалида рада у 15 ондашњих месних заједница (данас их има 20).

Око 628 пензионера из радног односа и 74 из пољопривреде отпочело је тада рад у просторији ПИК „Златибор“, у старој, дотрајалој згради, у веома тешким условима. У канцеларији су имали само један радни сто и две столице. Општина Чајетина убрајала се у неразвијене општине у Србији, па није

Са једног од бројних излета

било могућности за нека већа улагања.

Ипак, иако није било могућности за рад, послови су се некако обављали. Из године у годину број пензионера растао је великом брзином: у

Чајетини се у кратком периоду увећао за 40, Јабланици за 41, Алином потоку за 34, у Доброселици за 25 и тако редом... да би до осамдесетих година достигао цифру од преко 2000 пензионера.

Крајем седамдесетих година руководство организације пензионера доставља захтев свим структурама општине Чајетина за помоћ и изградњу зграде за пензионере, како би се побољшали услови рада. Захтев су прихватили руководиоци СО Чајетина, ПИК „Златибор“, СИЗ становања, Земљорадничка задруга Љубиш, друштвено-политичке организације. Уз њихову помоћ изграђена је зграда за пензионере на месту старог Суда. Новосаграђена зграда имала је осам станова намењених најугроженијим пензионерима, као и боље услове рада и простор намењен за све пензионере. Опремљене су две мање сале, канце-

ларије, кухиња и друге пратеће просторије.

Након завршетка свих радова највећу радост доживели су најугроженији пензионери који су Нову 1981. годину дочекали у својим становима са својим породицама.

Данас је та зграда доступна увек свим пензионерима за њихове слободне активности и дружења. Осамдесетих година установљен је и нови назив – Удружење пензионера општине Чајетина, којих сада има око 3600.

Након овог лепог подсећања и ретроспекције, у програму обележавања пола века пензионерске организације Чајетине уследио је забавни део. Приређена је свечана вечера коју су финансирали сами пензионери, славило се, играло, певало и веселило до касно у ноћ, уз звуке добре музике пензионера Вирића и другара из Ужица.

Велинка Бисић

СЕДАМ ДЕЦЕНИЈА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ЛАПОВО

Вредности које трају

Удружење пензионера општине Лапово обележило је 70 година постојања и рада а свечаном догађају присуствовали су проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије и народни посланик, Драган Маринковић, заменик председника и народни посланик, Драган Петковић, секретар САПЕНС-а, Мирела Раденковић, председница Скупштине општине Лапово, затим Ирена Ђорђевић, директорка Филијале РФ ПИО Крагујевац и гости из пензионерских организација Крагујевца, Аранђеловца, Тополе, Кнића, Раче, Баточине, Деспотовца и Велике Планае.

На свечаној академији приказан је филм који је подсетио на Ђурђевдан 1953. године када је удружење у Лапову формирано са 259 чланова и првим председником Будимиром Пауновићем. За седам деценија успешно су развијени разни програми, од набавке огрева и намирница до бриге о здрављу најстаријих, бањске рехабилитације, културно-забавних и спортских активности, а Удружење данас има 620 чланова

од укупно око 1500 пензионера у општини.

– Све ове године несебично смо улагали себе да удружење опстане и корисно ради, пре свега да помогнемо да најстарији не буду сами – рекао је Драган Микић, председник Удружења у Лапову и координатор за Шумадијски округ.

Председник САПЕНС-а Андреја Савић поручио је да све што дуго траје има трајне вредности за људе трећег доба.

– Наша основна брига је усклађивање пензија према инфлацији и расту зарада. Очекујем да држава испуни обећање да после јуна месеца имамо двоцифрено повећање пензија. Најстарији су градили државу и сада је време да им се држава одужи – нагласио је Савић и подсетио да су и ове године обезбеђена средства за бањски опоравак најстаријих и да се нада да ће 2024. средства бити знатно увећана. Најавио је да ће бити обезбеђени и хуманитарни пакети за најугроженије.

Дугогодишњим сарадницима Удружења уручена су и признања, док је Андреја

Драган Микић са награђеним ученицима

Савић уручио Драгану Микићу специјалну повељу Савеза пензионера Србије за 70 година рада удружења у Лапову.

Поводом овог јубилеја у Основној школи „Светозар Марковић“ расписана је тема „Моји бака и дека“ за ниже и више разреде. Пензионерка Снежана Тошић читала је песме из своје збирке „Успомене из кофери“, а музичке нумере на гитари извео је Андрија Микић.

З. Голубовић

Колажи које обликује душа

Док сам размишљала о овој теми покушавала сам да се сетим када сам се последњи пут сусрела са колажом и прво што ми је пало на памет су били часови ликовног у школи. Да ли је то зато што касније нисам наилазила на радове ове врсте или су просто превладала сећања испуњена радом коју сам осећала док сам од малих сличица и делића папира стварала своја уметничка дела? Нисам сигурна, ипак од својих почетака у раном XX веку, па све до данас, колаж својим бесконачно креативним потенцијалом наставља да привлачи пажњу како уметника, тако и посматрача. Слажући различите материјале и сличице, повезујући наизглед неповезиве елементе, уметник креира причу, буди емоције, шаље поруку и просто нас приморава да свет око себе видимо у једном кроз другачијем светлу.

О овој сликарској техници разговарамо са Љиљаном Стјељом, уметницом из Београда, која се колажом бави дуже од деценије и ауторка је бројних слика од којих неке украшавају странице књига и магазина, неке јавне просторе а неке приватне колекције.

Како сте почели да се бавите колажном уметношћу?

– Морам признати да се то десило спонтано. Ја сам иначе дипломирани дефектолог и цео свој радни век сам провела радећи у Клиничком центру. Међутим, одувек сам показивала склоност ка уметности, те сам по одласку у пензију коначно имала довољно времена да се посветим себи и креативном делу своје личности. Тако сам листајући часописе почела да сецкам и скупљам сличице које би ми се допале, да бих у једном тренутку почела да их ређам, лепим и од њих правим слике. Прве четири слике урадила

сам на основу визија које сам имала у глави, у стилу надреализма, и наишла сам на одличне реакције. То је био почетак, а после је све ишло својим током. Из часописа које сам куповала, али и добијала, секла сам сличице из области које ме занимају – музика, мода, књижевност, старине, цвеће, путовања, етно мотиви... и кроз њих сам настојала да, на што реалистичнији начин, испричам причу и пошаљем неку своју поруку. Прешла сам у хиперреализам коме сам и данас верна.

Од чега што је почело као хоби, постали сте признати колажни уметник.

– У праву сте, почело је као хоби и моје лично задовољство али је временом прерасло у много више од тога. У томе ми је пуно помогла ћерка. Она је користила моје колаже да илустрије песме, приче и путописе у свом часопису „Alia Mundi“, ту су их видели уредници неких страних часописа, заинтересовало их је, допало им се па су и они почели да их објављују и ја сам све озбиљније улазила у уметничку причу. Касније сам учествовала на више колективних изложби, а радила сам и илустрације за књиге.

Где проналазите инспирацију за своја дела?

– Инспирацију углавном проналазим у својим личним искуствима, различитим ситуацијама и догађајима, личностима, стварима које ми се допадају, путовањима... Једном приликом сам, на путовању у Шпанији са ћерком, посетила Далијев музеј у Фигересу и остала потпуно затечена и фасцинирана овим генијалним уметником. Дали је био сликар, вајар, глумац, комплетан уметник који је радио на различитим тематикама и успевао да све што га је занимало преточи у уметничка дела. То ме је некако подстакло

да следим оно што ме интересује, оно што ме карактерише и да то у виду приче и поруке пренесем на моје слике.

Судећи по Вашој биографији, више сте објављивали у страним часописима него код нас. Да ли је то зато што људи у иностранству боље реагују на тај вид уметности или је то просто био стицај околности?

– Добро сте то приметили. Истина је да је колаж много популарнији ван наше земље, не само у свету већ и у окружењу – Хрватској, Македонији, Словенији. Не знам зашто је то тако, али драго ми је да се ситуација мења на боље и да сам и ја у великој мери допринела томе. Изложбе на којима сам излагала имале су одличан одзив, посећеност је била велика и реакције су биле истински позитивне.

Ко најчешће купује Ваше слике?

– Нећете ми веровати, али ја ни једну једину слику нисам продала. Своја дела искључиво поклањам. Искрено, немам чак ни у свести ту материјалну страну кад су моје слике у питању, а

и јако је тешко уметности одредити цену. Вредност човека је у томе да што више од себе да, да покаже нешто лепо, нешто квалитетно а то је много вредније од новца.

Какви су Вам планови за будућност?

– Планирам да наставим да се бавим овим што радим и што ми прија. Са ћерком сам основала Удружење за промоцију културне разноликости „Alia Mundi“ где заједно радимо и организујемо радионице, свака у свом домену. Такође ми је у плану да наставим да промовишем колаж и то не само у уметничком смислу, него и као одличан начин да се подстакне фина моторика код старијих, а већ је опште познато колико је то важно за одржавање когнитивних функција мозга. Ово је поред ручног рада, у коме се не проналазе сви, још један одличан вид вежбе, који је јефтин, једноставан да се научи, а има вишеструке бенефите. Зато је мој предлог да се колаж уведе у домове и клубове за старе.

Драгана Лукић Лазовић

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ „ГРАДАЦ“ У РАШКИ

Одржани дани „Музеји за 10“

У организацији Центра за културу „Градац“ у Рашки, на неколико локација у општини одржана је девета јединствена манифестација у Европи, „Музеји за 10“. Национални дан музеја у Србији и Међународни дан музеја ове године одржани су под покровитељством Министарства културе, уз координацију Националног комитета музеја Међународног савета ИКОМ Србија у више од 60 градова и око 110 музеја, центара за културу и домова културе. У Рашки је ова манифестација обележена од 15. до 19. маја, као Национална недеља музеја и Међународни дан музеја, са темом „Музеји, одрживост и благостање“. У циљу да се подстакну позитивне промене, у овој општини су тим поводом организоване изложбе, интерактивне радионице, ауторска и стручна предавања, као и промоције књига.

Историчарка уметности Данијела Матовић и деца у соби Милунке Савић у Јошаничкој Бањи

Током вишедневних активности, уз учешће великог броја деце, у Меморијалном комплексу Милунке Савић у Јошаничкој бањи одржана је радионица на којој су деца припремала радове посвећене нашој хероини. Радови на тему „Моја хероина херој“ су потом изложени у Кући Курсулића, будућем завичајном музеју у Рашки. У том простору,

у спомен-соби „Рашка ратна престоница“, где су евоцирана сећања на Велики рат и догађаје из тог периода везане за Милунку Савић, одржана је и промоција књиге Љиљане Дугалић „Ја да ти причам, ти да напишеш“.

Ни овом приликом није изостала посета родној кући Милунке Савић где је историчарка уметности Данијела

Матовић с пуно топлине говорила о нашој највећој хероини која је задивила свет борећи се за слободу свог народа пуних седам година у Балканским ратовима и Првом светском рату. Поред многобројних гостију, у пешачкој тури од Јошаничке Бање до родне куће Милунке Савић, у организацији Удружења пензионера Рашке, учествовали су и пензионери из овог места, затим Баљевца, Јошаничке бање и околине.

Да би се у Рашки оснажила брига о значају чувања и неговања културне и историјске баштине, материјалног и нематеријалног наслеђа, на ту тему одржано је вече музеја у домаћинству Зорана Кошанина из Павлице, који се с „топлином душе“ бави сеоским туризмом. Предавачи су били Бора Димитријевић и Снежана Ашанин, познати етнолог из Народног музеја у Чачку. **Миле Јаснић**

ИЗЛОЖБА СЛИКА СА ЛИКОВНИХ КОЛОНИЈА СИР ВОЈВОДИНЕ И ОИР КУЛА

Напредак у ликовном стваралаштву

У Ликовној галерији Културног центра у Кули, одржана је изложба слика са 13. ликовне колоније Савеза инвалида рада (СИР) Војводине и 14. ликовне колоније Општинске организације инвалида рада (ОИР) Кула, која је трајала десет дана. Отварању ове уметничке манифестације инвалида рада присуствовали су и дали им подршку бројни гости, међу којима и Јулијана Станисављевић из Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Станко Нимчевић и Стеван Радишић, потпредседници Савеза инвалида рада Војводине, Бојана Девећ, руководилац друштвених делатности у општини Кула, Каменко Бертић, директор Културног центра у Кули, Јелена Шапоња, начелница у Филијали РФ ПИО Сомбор, Снежана Давидовић, галеристкиња кул-

Учесници Изложбе инвалида рада Војводине у Кули

ске Ликовне галерије и Јелена Бадњевац Ристић, академска сликарка из Панчева. Модераторка изложбе, већ традиционално, била је академска сликарка Дубравка Недовић.

Председница СИР Војводине Стана Свиларов истакла је да они дуги низ година прате одржавање таквих изложби, те да су на основу представљених радова уочили да постоји напредак у ликовном стваралаштву њихових чланова.

– Настављамо традицију одржавања изложби слика са претходних ликовних колонија СИР Војводине и ОИР Кула. Наша 13. ликовна колонија била је организована лане, у августу, у Бачкој Паланци, а ОИР Кула је своју 14. по реду колонију одржала у јулу. По радовима који су овде изложени види се да постоји видан напредак у односу на претходне године. Мада сам увек говорила да ми на ликовним коло-

нијама и изложбама не процењујемо вредности слика, већ само желимо да окупимо наше чланове који ће тако изразити своја унутрашња осећања и поклонити нам нешто лепо кроз своје слике. Ове године, након отварања и разгледања изложбе, имаћемо и једно предавање управо на тему побољшања положаја особа са инвалидитетом, које ће допринети оваквом ангажовању чланства у уметничким и креативним радионицама – казала је Свиларов.

Председник Општинске организације инвалида рада Кула, Обрад Војиновић, истакао је да инвалидима рада овакве манифестације много значе, те да је задовољан због присуства академских сликара и свих који су дошли да подрже ту ликовну манифестацију.

М. Мектеровић

Свира и ради и у 92.

Стари занати су некад били основни извор прихода и хранили бројне чланове породица вештих занатлија. То је био частан и цењен посао, а мајстори и њихови помоћници калфе и шегрти имали су посебно место у друштву. Њихови производи, поправке или преправке сведоче о времену које је далеко иза нас и дочаравају културу и уметност тог доба. Данас су многи од старих заната заборављени или су потпуно нестали или их знају само мали број људи.

Ми смо имали част да упознамо баш једног таквог чувара од заборавља, Мирослава Весовића, чувеног Учу, који је прави представник старих генерација занатлија. Дека Мирослав одолева модерном времену а тиме уједно чува традицију нашег народа. Он прави фруле, српски традиционални инструмент који у народу ужива велики углед.

Рођен је у селу Рударе, између Пролом бање и Куршумлије, 1932. године. У Београд је дошао са 15 година. Као младић радио је разне послове помоћу којих се издржавао. Касније је завршио високе школе и факултет па је предавао у школи деци физику и математику. За 25 година обучио је и научио велики број ђака.

Дека Мирослав је свестран, те се између осталог у младости бавио и спортом. Тренирао је бокс у чувеном „Радничком“, а затим и рвање грчко-римским стилем. У овој дисциплини је био јако успешан, освајао бројне медаље и био је тадашњи вицешампион старе Југославије. Поред ових спортова волео је много и пливање. Добру кондицију је стекао пливајући на Дунаву и Сави.

Љубав према фрули се родила још у детињству.

– То је интересно. Мој отац је свирао кларинет и фрулу. Гледао сам како он то ради, упијао и усвајао. Био сам дечак од око 11 година када сам направио своју прву фрулицу од зове. После сам их правио и од шљиве. Међутим нисам се тиме бавио до своје 45. године. Тек тада сам случајно поново кренуо да их правим, прво за себе, па затим да продајем. Нешто касније сам научио и да штимујем те исте фруле.

Наш ведри саговорник каже да га је овај занат привлачио одувек. Фрула је иначе мађарска реч, код нас још позната као свираљка или дудук. Направити добру фрулу није лако. Сваки тон има своју фреквенцију а у штимовању тонова помогло му је знање из физике које је применио у својој производњи. Мирослав је до сада направио више од 4000 фрула и још увек их прави, продаје и врло радо и инспиративно прича о свом занату.

– Доста сам усавршио овај посао, па тако могу да направим фрулу за два и по сата. Најчешће сам их правио од дрвета шљиве,

багrema, али најбоља фрула је од дрвета дрена. Има их и од леске, шимшира. Можда нисте чули за дрво звано мукиња и бркиња, сличног су изгледа као мушмула. Од ових врста се израде веома добре фруле а имају јако пријатан тон – каже овај необични пензионер.

Дека Мирослав је и улични свирач, када је лепо време он долази у Кнез Михаилову улицу где га пролазници радо поздрављају. Ту свира већ 20 година и продаје своје фруле. Положио је испит на аудицији за уличног свирача, а оцењен је врло високом оценом. Тако је стекао своје место и дозволу за свирање. Овај неуморни декица посећује и Сабор трубача у Гучи скоро сваке године, а иде и на сабор фрулаша у Прислонци. Ту је учествовао на такмичењима фрулаша и освајао прва и друга места за изворно свирање. Каже да посебно воли да свира песме и да има посебан дар за њих.

Наш вредни саговорник је борац по природи, за себе каже да је увек активан и да гледа да се што више креће и шета. Он тврди да нема другог лека осим кретања. Такође каже да не може да не ради ништа, ако баш нема шта, он узме да ради вежбе. Тако и у овим годинама дека Мирослав ради трбушњаке и сваког дана их уради по 100.

Савет који је нама дао је да се, поред отвореног и ведрог става према животу са мање секирације, што више крећемо и пешачимо барем 3-4 км.

Како је за своју 91 годину доста тога прошао, и лепог и ружног, наш ведри и временски саговорник нам је свима мотив и инспирација да увек нађемо смисао у животу.

Љупка Адамовић

КЊАЖЕВАЦ

Прво место за „Сунчану јесен“

У зајечарском насељу Котлујевац 27. априла ове године одржан је девети Фестивал културно-уметничких друштава пензионера под називом „Ја имам таленат 2023“. Учествовала су друштва из 17 градова Србије, као и два из Бугарске. Културно-уметничко друштво пензионера и инвалида рада „Сунчана јесен“ из Књажевца освојило је прво место за успешан рад и приказ њиховог

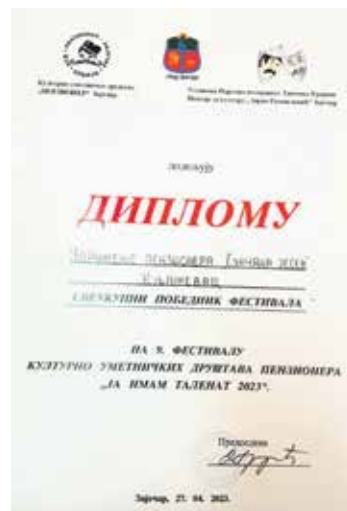
удружења. Програм под називом „Добро вино и лепа жена, то су два најслађа отрова“ књажевачког КУД-а изведен је пред бројном публиком.

У наредном периоду КУД „Сунчана јесен“ очекују наступи у Балта Берилловцу на манифестацији „Молитва под Миџором“, као и на манифестацији „Дани јоргована“ која се одржава у склопу Дана општине Књажевац. У јуну их очеку-

ју наступи на Међународној смотри фолклора у Лесковцу, затим на Кадибогазу и Карацину, код села Штрбац, и на Михољским сусретима села.

Дружење чланова Удружења пензионера Књажевац се наставља, те ће њихова окупљања под називом „Весели четвртак“ у наредном периоду постати чешћа, као и прославе рођендана њихових чланова.

И. Вуликић

Да ли књига одлази у заборав?

Бројна истраживања показују да редовно читање није само нешто што причињава задовољство и у чему се ужива, већ има вишеструке користи – утиче на бољи рад мозга, обогаћује речник и разумевање света око себе, јача емпатију. Такође, читање смирује и многим помаже да се лакше успавају, смање стрес, сниже крвни притисак и уравнотеже рад срца, а смањује и симптоме депресије. Читање успорава пропадање когнитивних способности до кога долази са годинама и старењем, доприноси бољем укупном осећају и продужава животни век. Научници као посебно важно истичу читање деце од најранијег доба, и са родитељима и самостално, због тога што су ефекти читања кумулативни и значајно утичу на бољи психофизички развој, развијају машту и проширују знања.

Развој нових технологија убрзано мења многе сфере живота а то се неминовно одражава и на читање, на више начина. Једна од промена је свакако та што већ годинама уназад постоји могућност да књиге читамо преко екрана рачунара, телефона, таблета, уместо из штампаних издања. Ако оставимо по страни неку врсту носталгије коју у вези са класично укорићеним књигама осећају све генерације које су расле или бар у неком делу одрастања биле везане искључиво за штампану верзију књига, ова промена свакако може да се посматра као предност – у контексту лакше доступности, једноставног преношења без обзира на број страница, односно број књига, затим нема потребе за додатним простором за њихово чување, а све има позитивне импликације и на очување животне средине јер нема потребе за коришћењем папира за штампање.

Са друге стране, услед експанзије дигиталне технологије, нових медија и начина комуни-

кација, долази и до негативних ефеката на саму навику читања, и потребу за читањем. Већ одавно на интернету се могу наћи препричане књиге које су деценијама део обавезне школске лектире, али најновији програми вештачке интелигенције чак могу на захтев да продукују и комплетне есеје о конкретном књижевном делу. Иако има дела која нису једноставна за читање, дугих описа који каткад субјективно делују као још опширнији, читање је бесговорно нешто што нас обогаћује, оплемењује, утиче на развијање „вијуга“, на ширење вокабулара, на наше мишљење и ставове, вежбање пажње, нешто што нас мења и услед чега растемо и развијамо се.

На читање се, такође, одражава и то што су дечији животи од рођења прожети новим технологијама, брзим смењивањем слика пред очима, од самог почетка су навикли на другачију врсту визуелних подражаја. Питање које се нужно намеће је како ће, имајући све ово у виду, будући ђаци истрајати у томе да прочитају рецимо неко

обимно дело класичне литературе? Данашња доступност различитих садржаја, међу њима и образовних, у аудио и видео материјалима, упакованих у сажету и питку форму, свакако да на дужи стазе обесхрабрује потребу за читањем и код одраслих, чак и оних којима су овакве врсте промена релативно ново искуство.

Страх од новина и промена уобичајен је, а историја је показана примерима људи који се брину да ће нове технологије поткопати старије вештине. Један од значајних примера за то је Платон који је, у касном V веку пре нове ере, када је ширење писања представљало изазов за ранију усмену традицију, у свом делу „Федар“ изразио забринутост да ће поверење у писање обесхрабрити употребу памћења. Упркос бојазни, писање се показало као непроцењива технологија. Овај потенцијал свакако имају и дигитални медији. Нови алати омогућавају милионима људи да имају приступ текстовима који би иначе били ван њиховог домаћаја, финансијски или физички. Ком-

пјутерски вођени уређаји нам омогућавају да проширимо обим свог образовног и рекреативног искуства кроз аудио и визуелне садржаје. Али као и код писања, искуство ће показати које су предности и мане старог и новог.

Свет се непрестано мења а промене нам често, иако нажалост не увек, доносе нека олакшања и унапређују живот у многим аспектима. Као што ће ускоро, услед дигитализације, и доскорашња зелена табла, бела креда и сунђер добити статус „у моје време“, у будућности слична судбина вероватно чека и штампане књиге. Нико не може да предвиди којим интензитетом ће се све мењати и како ће изгледати сутрашњица, али би било добро истрајати у томе да бар неке аспекте традиционалног наставимо да негујемо, због свега доброг што доноси. Зато би требало да негујемо и љубав према читању, да помогнемо и новим генерацијама да га заволе, бар у некој новој форми у складу са временом у којем живе, јер су добити непроцењиве.

Весна Кадих Станковић

Дан без гриже савести

За све више запослених широм света остварује се некада утопијска будућност у култури императивне продуктивности – четвородневна радна недеља полако се учвршћује као легитимна и остварива, чак пожељна опција. До скоро само сан о равнотежи између посла и приватног живота, у светлу глобалне епидемије стреса овакав начин организације рада извесно постаје следећа велика промена у складу са којом ћемо моделирати пословне обавезе и своје слободно време. То је у реду, кажу и економисти и послодавци јер, како су истраживања показала, заправо продуктивност не опада иако се број радних сати смањује.

Ова идеја није нова али је пандемија ковида поново покренула разговоре о скраћеној радној недељи актуелизујући питање флексибилности радног места без губитка бенефиција. Идеја је једноставна – запослени би обављали 100 одсто посла у 80 одсто радног времена са 100 одсто платом. Постоји и модел четвородневне радне недеље који предвиђа да се одради уобичајених 40 сати али за четири дана. То значи да се ради четири дана по десет сати и тај модел је тренутно на снази у Белгији која дозвољава запосленима да бирају између конвенционалне петодневне радне недеље или краће, интензивније четвородневне.

Иако ниједна земља није у потпуности усвојила принцип четири радна дана, у неколико десетина држава је већ широко прихваћен или се тестира. Исланд је један од лидера у примени овог модела – између 2015. и 2019. ова земља је спровела највећи пилот-пројекат на свету за смањење 40-часовне радне недеље за пет до шест сати без икаквог смањења плата. Јавни сектор на Исланду сада има четвородневну радну недељу, као и скоро 90 одсто радно активног становништва.

Шпанија овог пролећа почиње слично тестирање за мала и средња предузећа, где ће 30 одсто запослених радити 10 одсто мање уз задржавање првобитне плате. Шпанска влада је за овај пројекат издвојила 50 милиона евра.

Сличне планове има и Француска за запослене у јавној управи, као и Данска, Канада, Аустралија, Јужноафричка Република, а у Немачкој, која и иначе има једну од најкраћих радних недеља на свету (34 сата), кампању за четири радна дана води највећи синдикат у земљи. Чак и у Јапану велике компаније улазе у овај радни модел, посебно након 2021. и најаве плана јапан-

У Великој Британији прошле године успешно тестирана краћа радна недеља

ске владе за постизање боље равнотеже између посла и приватног живота у земљи у којој је било и случајева смрти од прекомерног рада.

И многе друге државе су претходних година испробале модел скраћене радне недеље, а највеће тестирање организовано је од јуна до децембра прошле године у Уједињеном Краљевству. У њему је учествовала 61 компанија из Велике Британије, а могле су да користе различите приступе све док плата остаје иста а радно време се смањује. Учесници су два месеца пре почетка тестирања имали радионице, обуке и разне видове подршке а по окончању пилот-пројекта објављени су и опсежни резултати експеримента.

У закључном резимеу је констатовано да је пројекат био веома успешан – од 61 компаније која је учествовала, 56 је наставило са четвородневном недељом а 18 њих је потврдило да им је таква политика трајно опредељење. Неке од највећих предности краћег радног времена пронађене су, према очекивању, у добробити запослених. Подаци „пре и после“ показују да је 39 одсто запослених мање у том периоду било под стресом, а 71 одсто је имало смањен ниво „сагоревања“ на послу на крају испитивања. Исто тако, смањили су се и нивои анксиозности, умора и проблеми са спавањем, док су се ментално и физичко здравље побољшали, о чему говори мање коришћење одсуства и боловања.

Побољшана је такође и мера равнотеже између посла и приватног живота јер је запосленима било лакше да балансирају породичним и друштвеним обавезама. Компаније су, пак, саопштиле да су прихо-

ди остали приближно исти – у просеку су повећани за 1,4 одсто у поређењу са претходним годинама – а да је у том периоду мање запослених дало отказ. Било је међутим и компанија које су пријавиле повећање прихода од чак 35 процената а заједнички закључак свих јесте да је у периоду четвородневне радне недеље побољшана продуктивност, морал и тимска култура.

Водећи светски истраживачи који се баве овом темом тврде да краћа радна недеља има изузетан капацитет да побољша добробит запослених и уопште друштвене односе. Скоро две трећине радника је пријављивало мањи стрес, бољу равнотежу између посла и приватних обавеза, да су се више дружили и вежбали, боље спавали и да су генерално били задовољнији.

Треба ипак рећи да је и у британском, као и другим моделима, било и оних који нису успели да усвоје овај формат, те да се он свакако не може применити на све послове и индустрије. И поред тога, закључак економиста, а не само психолога, јесте да ће убудуће свака компанија која нуди четвородневну недељу имати конкурентску предност, и да се тај модел мора посматрати из дугорочне перспективе.

Све у свему, чини се да идеја краће радне недеље полако али сигурно добија на снази а на запосленима је да ту промену прихвате без осећаја да су непродуктивни и себични. Можда ће нас зачудити да има људи који један слободан дан вишка повезују са анксиозношћу и осећањем кривице због доколице. Али то је само мали каменчић на путу ка обећаној земљи равнотеже између посла и приватног живота.

М. Јовановић

СЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ТРСТЕНИЧКИХ ПЕНЗИОНЕРА

Планови за наредни период

У Клубу пензионера у Трстенику одржана је редовна седница Скупштине Општинске организације пензионера Трстеник са шест тачака дневног реда, које је представио секретар ове организације Славољуб Васић. Присутнима се затим обратио председник општинске организације Бранислав Лазаревић и након добродошлице поднео извештај о активностима реализованим прошле године, као и онима од почетка ове године до краја априла.

– На основу података из евиденције и књиговодства, може се рећи да је прошла година за нас била релативно успешна. Укупан број чланова наше организације био је 3056 што је око 30 одсто од укупног броја пензионера у трстеничкој општини. Учлањено је 143 пензионера а преминуло њих 174. Имали смо доста планираних активности, једна од најважнијих било је снабдевање заинтересованих чланова огревом. Тако смо за 178 чланова набавили и испоручили дрва, а угаљ за 141 члана организације. Било је уписа и расподеле пилећег

У плану је рад на повећању броја чланова

меса, рибе и рибљих прерађевина. Одобрено су и 372 позајмице у укупном износу од 3.710.000 динара. После дужег времена, због короне, организовали смо излет

наших чланова у Београд. Уведено је и електронско банкарство код Поштанске штедионице што смањује трошкове платног промета, а било је и других планираних активности – рекао је подносио извештај председник трстеничких пензионера Бранислав Лазаревић.

У плану организације за ову годину је константан рад на повећању броја чланова. Како кажу, у сарадњи са месним организацијама на сеоском подручју ће се више радити на информисању пензионера о учлањењу али и на стварању услова, тамо где постоји објекат, да се обезбеди простор за састанке и њихова дружења. Радиће се и на бољој сарадњи са општином Трстеник, са медијима, другим организацијама и установама.

Председник Бранислав Лазаревић је изнео и податак да је, према критеријумима, право на рехабилитацију о трошку Фонда ПИО у некој од бања остварило 112 пензионера од 657 пријављених у трстеничкој општини. **Д. Ивановић**

ИЗБОРНА СКУПШТИНА ГРАДСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПЕНЗИОНЕРА ВРАЊА

Стојче Павловић поново председник

Делегати 27 месних одбора Удружења пензионера града Врања поново су на изборној Скупштини за председника изабрали Стојчета Павловића. Потпредседник Удружења у новом четворогодишњем мандату поново је Бора Цветковић, Милица Пешић обављаће послове секретара, а о каси Удружења бринуће благајница Цана Николић. Скупштина најбројнијег и најстаријег градског пензионерског удружења изабрала је и нови сазив Извршног и Надзорног одбора и Статутарне комисије.

На изборном скупу у Врању усвојени су обимни извештаји о раду у протекле четири године, као и програм активности до 2027. Потпредседник Бора Цветковић изјавио је за „Глас осигураника“ да због бојкота

Са Изборне скупштине најбројнијег пензионерског удружења у Врању

челника избори нису одржани у месним организацијама у Кусом блату, Доњем Врању, Шапанцу, Доњем Асамбаиру, као и у сеоским одборима у Дубници и Барелићу. Из њима знаних разлога председници поменутих

месних организација нису заказали изборне конференције.

Руководство Удружења каже да ће, као и у претходне четири године, све подредити пружању новчане и друге помоћи најсиромашнијим пензионери-

ма, повољној набавци огревног дрвета на рате, дружењу, путовањима и организовању других акција корисних за припаднике трећег доба.

У Удружењу је недавно дошло до јавних оптужби и сукоба међу члановима, који је завршио и у медијима.

– Због непоштовања статутарних одредби из Удружења су искључени Зоран Томић, др Србољуб Стојковић и Петар Димитријевић. Искључила их је дисциплинска комисија. Извршни одбор Удружења одбио је њихове приговоре као неосноване – рекао је потпредседник Цветковић.

Градска организација пензионера Врања основана је давне 1946. године и има 4.500 чланова.

В. Пешић

Кренули баш акцијашки

Под слоганом „Чисто из љубави, за лепши и здравији живот“, 13. маја, 70 пензионерки и пензионера, учесника Еко патроле Градске организације пензионера Пирот, ударнички и са пуно елана извело је врло успешну акцију чишћења околине Завојског језера и села која гравитирају ка језеру. У томе су им помогли партнери – ученици и професори Средње економске школе у Пироту, и техничка подршка – пиротски ЈКП „Комуналац“.

Ударнички, право акцијашки са пуно воље и жеље, кренуло је у добро испланираној и припремљеној акцији. Са великим ентузијазмом почели су чишћење отпада са прве радне тачке у ширем рејону села Нишор, у непосредној близини Нишорске цркве. Затим су, и даље са полетом, као некад у младости када је један број њих учествовао на омладинским радним акцијама, наставили у рејону где је некад лежало село Велика Лукања, потопљено 26. фебруара 1963. године, када је језеро и настало (потопљено још и села Завој и Мала Лукања). Са акцијом су пензионери и пензио-

нерке наставили према селима Паклештица и Гостуша која воде ка Завојском језеру, а то је простор који обилује природним лепотама те последњих година постаје све атрактивнији за љубитеље природе.

Част је била и задовољство тог суботњег акцијашког дана бити са овим пензионерима, који су са еланом праве еко патроле извршавали своје задатке под будним оком Јована Николића, председника Градске организације Пирот, и веома агилне др Гране Тодоровић-Ранчић, председнице Секције за екологију у ГОП Пирот.

Сви су били веома задовољни целодневним дружењем на овај начин јер су се кући вратили срећнији, опуштенији и у бољој форми.

– Већ трећу годину заредом остварујемо са ученицима и професорима Средње економске школе у Пироту изванредну сарадњу. Пуно разумевање имамо и код одређених компанија у граду које схватају од каквог је значаја постојање еко патрола и њихову праву улогу, и врло смо задовољни одзивом пензионерки и пензионера за учешће у овим акцијама – каже Јован Николић.

Према речима челника ГОП Пирот, они као пензионерска организација стоје на располагању свима у граду да се укључе у помоћ око чишћења и уређења.

– Наше еко патроле су, може се рећи, стално присутне на терену у ближој и даљој околини Пирота без обзира на годишње доба. Готово да је свима нама у ГОП-у постала навика да једнодневна дружења започињемо еко патролама. То нас некако чини срећнијим, вреднијим, јер се поред дружења уз песму и игру, које често и практикујемо након обављеног еко патролног посла, осећамо друштвено корисним, а многим од нас, оним мало старијим пензионеркама и пензионерима то је и подсећање на дане из младости када смо учествовали на омладинским радним акцијама – истиче видно расположен Николић.

А председница Секције за екологију најављује још активности еко патроле.

– Само да нас време послужи – каже са широким осмехом на лицу докторка Грана, омиљена личност у Градској организацији пензионера Пирот.

Стево Панакијевски

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ВОЈДОВАЦ

Брига о најугроженијима

Удружење пензионера Војдовац једно је од бројнијих и активнијих у Београду. Од 35.000 пензионера, колико живи на територији општине, њих 1.600 има чланску карту Удружења. Председница Милка Вучићевић акценат ставља на збрињавање социјално угрожених чланова кроз неколико видова помоћи.

– Као једно од најбројнијих и одговорних удружења у главном граду, велику пажњу поклањамо пензионерима са најнижим примањима. Посредством нашег Фонда солидарности у прилици смо да сваког месеца дамо по 20 позајмица, које се враћају, без камате, у шест до 12 рата. После

Милка Вучићевић

осам година сваком члану се враћа целокупан износ. Зимус смо преко Фонда ПИО добили 450.000 динара, од којих је купљено 150 хуманитарних пакета појединачне тежине око 18 килограма. Право на бесплатну рехабилитацију ове године добило је 210 пензионера од 1150 колико се пријавило. Из донација, преко Црвеног крста Војдовца, купљена је нова гардероба и подељена пензионерима са најнижим примањима.

Такође, скупљамо половну одећу и обућу која се дистрибуира онима којима је најпотребнија – набраја део активности Милка Вучићевић.

После дуже паузе поново су кренули са организацијом једнодневних излета. За 17. јун планиран је излет до Овчар бање и, у зависности од интересовања, током лета и јесени путоваће се на више дестинација. У Удружењу су почели са припремама за Другу београдску олимпијаду спорта и рекреације пензионера, крајем јуна у Обреновцу, која је уједно квалификациона за централну олимпијаду која се традиционално одржава крајем септембра у Врњачкој Бањи.

Према речима председнице Удружења, активан је и Клуб пензионера, где редовно долази велики број чланова да се друже, информишу о актуелностима и уз кафу и освежење одиграју партију шаха, карата, домина.

М. Ашковић

ЛОЗНИЦА

Првомајски уранак

Градска организација инвалида рада Лознице 1. маја организовала је традиционални уранак на који се одазвало око двадесет удружења инвалида рада и сродних организација из Србије и Републике Српске, као и Савез инвалида рада Србије и Савез инвалида рада Војводине. Пре свечаног уручења захвалница и дружења гости и домаћини су обишли Тршић и Троношу и етно-комплекс „Сунчана река“ у Горњој Ковиљачи.

Скупу су присуствовали представници Општинске организације инавалида рада Врбас, Општинске организације инвалида рада Сопот, Удружења инвалида рада и ОСИ града Панчева, Градске организације инвалида рада Шабац, Удружења пензионера Бања Ковиљача, општинских удружења пензионера из Пожеге, Љубовије, Богатића, Сопота и Нове Пазове, Општинске организација инвалида рада Обреновац, Удружења пензионера Црна Бара, Удружења грађана „Рузмарин“ из Голубинаца, Удружења грађана „Треће доба – доба среће“ из Београда, као и Удружења жена из Дворова у Републици Српској.

На скупу је говорила Стана Свиларов, председница СИР Војводине и члан извршног одбора СИР Србије, а учеснике је у име градске управе поздравила и Биљана Филиповић, члан Градског већа Лознице.

М. Н.

БЕЛА ПАЛАНКА

Хуманитарна акција

Удружење пензионера „Курило“ из Беле Паланке учествовало је 26. априла у хуманитарној представи „Холокауст – једна прича“ коју су припремили ученици Средње школе „Никета Ремезијански“. Средства прикупљена од продаје карата биће донирана за лечење седмогодишње суграђанке.

УП „Курило“ је узело учешће у овој акцији јер, како наводе, на тај начин желе да укажу и другим удружењима на могућност и потребу за хуманитарним радом. Купљене карте су подељене члановима Удружења који су присуствовали приредби.

М. С.

ВЕЛИКА ПЛАНА

Посета Београду

Удружење пензионера општине Велика Плана за своје чланове организовало је једнодневни излет до Београда. Током дана проведеног у главном граду пензионери су посетили дворски комплекс на Дедињу, где су имали прилике да обиђу Бели двор и Стари двор, данас резиденцију престонаследника Александра и принцезе Катарине, где су се и сликали.

Након тога великоплањански пензионери обишли су Калемегдан, прошетали Кнез Михаиловом улицом и кејом Београда на води, и кажу да ће им овај једнодневни излет дуго остати у сећању.

– Следећу екскурзију организоваћемо до Ниша и Нишке бање, а затим у јуну месецу обилазимо манастире Жичу и Студеницу. У плану је и излет до Шапца, као и на бербу грожђа у Александровцу – каже председник Удружења Миодраг Милосављевић.

М. М.

НИШ

Обележавање важних догађаја

Удружење пензионера ПУ Ниш гостовало је 11. маја код Ветерана РС у Лопарима, у Републици Српској, где је на споменику погинулим борцима положено цвеће. У изузетно добро организованом обиласку знаменитости и дружењу након тога, остало се, иако пред дуг пут, до касних вечерњих сати.

Већ сутрадан, 12. маја, пензионери ПУ Ниш посетили су, како кажу, побратиме из Удружења пензионера ПУ Крагујевац. И то посебним поводом – да обележе усељење домаћина у нове, савремене просторије.

Тринаестог маја, као и свих ранијих година, чланови Удружења пензионера ПУ Ниш положили су цвеће на спомен плочи на згради Полицијске управе у Нишу, и промовисали монографију посвећену погинулим припадницима полиције Ниш на КиМ.

Одавању поште и полагању цвећа, поред породица погинулих, присуствовали су и представници Скупштине града Ниша, заменица градоначелнице Душица Давидовић, Ветерани жандармерије и чувене 63. падобранске јединице. Након церемоније, у згради ПУ породицама и присутнима су уручене монографије.

Ж. С.

ПАПАЗОВАЦ

Разноврсне активности пензионера

Удружење пензионера Месне заједнице Папазовац је један од огранака Градске организације пензионера Смедерево, а састанке одржава сваког уторка и четвртка од 17 часова. Ради по својим усвојеним плановима, у сагласности са планом градске организације. Активности удружења су разноврсне: врше упис за огрев и намирнице, поделу пакета и организују обилазак оболелих и угрожених пензионера.

– Поред тога, организујемо екскурзије по прелепим деловима Србије и свечано сти поводом државних и православних празника у сарадњи са сродним удружењима и са Црвеним крстом. Ове године смо посебно обележили 8. март уручивши дамама цвеће и поклоне, а имали смо и лепо дружење – каже председник Удружења Мирослав Рашић.

Удружење жена МЗ Папазовац је 26. априла ове године организовало и прославу 47 година постојања, уз присуство око 260 гостију из околних места.

Одбор Удружења (на слици) броји 13 чланова, а на челу се налазе председник Гојко Кнежевић и потпредседник Мирослав Рашић. Они присуствују и седницама Главног одбора пензионера Смедерева, које се одржавају једном месечно уз учешће чланова 33 месне организације са територије града.

Г. О.

МИРИЈЕВО

Тврђава Фетислам најинтересантнија

Удружење пензионера Старо Миријево „Треће Доба“ организовало је за своје чланове једнодневни излет до Лепенског вира, хидроелектране Ђердап 1, недавно реновиране тврђаве Фетислам, која је изазвала велико интересовање, и до остатака Трајановог моста, а посетили су и своје колеге у Кладову. Добра сарадња два удружења допринела је квалитету излета пошто су председник кладовских пензионера Јован Пауновић и његова заменица Драгица Ивановић уложили велики труд да гостима из Београда обезбеде стручне водиче и улаз у ове значајне туристичке локалитете источне Србије.

Током заједничког ручка представници два удружења договарали су будућу сарадњу а домаћини из Кладова су позвали госте на вишедневно дружење у њиховом крају како би боље упознали тамошње локалитете. Била би то прилика не само за још једно исказивање гостољубивости већ и за потписивање заједничке повеље о братимљењу.

Гости из Београда су се уверили да Кладово заиста може да се подичи не само туристичким локалитетима већ и архитектуром, чистоћом, својом „Скадарлијом“ у којој доминирају лепо ресторани са разним ђаконијама тог краја, а највише гостопримљивошћу.

Д. М.

ПРЕШЕВО

Опоравак за 36 пензионера

Сходно критеријумима Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, десетодневни бесплатан опоравак у Бујановачкој и Врањској бањи користиће 36 пензионера из општине Прешево.

Удружење пензионера општине Прешево годинама највећу пажњу посвећује неговању добрих међунационалних односа у овој мултиетничкој средини, као и пружању материјалне помоћи најсиромашнијим члановима.

Председник овог удружења Ваџид Јусуфи каже да имају 2.500 учлањених пензионера.

– Пензионери свих националности у слободно време се друже, размењују искуства, играју шах, доmine, карте и укључују се у бројне акције удружења које је основано 5. октобра 1976. године. Новцем из чланарине сваке године у два наврата обезбеђујемо финансијску помоћ за око 100 најсиромашнијих пензионера. Од Општинске организације Црвеног крста добијамо и пензионерима слабог материјалног стања делимо пакете са животним намирницама и средствима за хигијену – наводи Ваџид Јусуфи.

В. П.

ВРАЊЕ

Изабрано ново руководство „Ђеренке“

На Изборној скупштини Удружења пензионера „Ђеренка“ у Врању делегати су поверење указали новом руководству на челу са Томиславом Стојановићем. Досадашњи председник Бора Додић поднео је оставку из здравствених разлога. За потпредседника је изабран Томислав Кочић, а за секретара Слава Крстић. Чланови удружења изабрали су и нове органе.

У наредне четири године градска организација „Ђеренка“ највећу пажњу посветиће дружењу чланова, путовањима и пружању помоћи најсиромашнијим пензионерима у виду животних намирница и средстава за хигијену. Током ове године за чланове ће бити организовано седам путовања широм Србије.

Удружење пензионера „Ђеренка“ основано је у децембру 2017. године и има 472 члана. Удружење је добило назив по чесми под заштитом државе, коју су Турци подигли у спомен на свог омиљеног јунака Алију Ђерзелеза. Поред те чесме у Горњој чаршији, коју је у својим делима описао књижевник Борисав Станковић, својевремено су се окупљали и дружили многи Врањанци.

В. П.

Приоритет здравствено и стамбено обезбеђење

Општински одбор Удружења војних пензионера – Зрењанин, који броји око 270 активних чланова, одржао је недавно своју Годишњу скупштину. Скупу су присуствовали бројни гости из војних јединица и пријатељских организација, између осталих, Љубомир Драгањац, председник и Зоран Вучковић, председник ИО Удружења војних пензионера Србије, затим Јасмина Живовић-Сељин, помоћник директора Филијале РФ ПИО Зрењанин, Славко Шућуровић, председник Градског удружења пензионера Зрењанин и други.

Председник Удружења војних пензионера – Зрењанин, Радоје Бандовић, поднео је Извештај о раду за период 2022/23. година, који је једногласно усвојен, као и Извештај о раду Надзорног одбора и предлог Плана рада за текућу годину.

– Тежиште нашег рада било је на пружању помоћи члановима у остваривању права из здравственог и стамбеног обезбеђења и других питања из области социјалног осигурања – истакао је председник

Здесна: Р. Бандовић, Н. Лекин и мајор Н. Ковачевић

Бандовић и похвалио подршку и свесрдну финансијску помоћ Главног и Извршног одбора Удружења војних пензионера Србије за организацију тог скупа.

Након радног дела Скупштине, Радоје Бандовић је, у име Општинског одбора, заједно са мајором Николом Ковачевићем, уручио Војне споменице поводом годишњице одбране отаџбине од НАТО агресије и захвалнице онима који су значајно допринели развоју и афирмацији УВП Зрењанин. Захвалницу Удружења добио је и члан редакције Гласа осигураника, Мирослав Мектеровић.

М. Мектеровић

ИЗБОРНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ВРАЧАР

Председник Слободан Ребић

Изборна скупштина Удружења пензионера општине Врачар одржана је 26. априла у Свечаној сали ове београдске општине, уз присуство делегата свих месних организација.

Поред делегата Скупштине су присуствовали и гости Драган Петковић, секретар Савеза пензионера Србије,

Гордана Баста, начелница управе ГО Врачар, Ружица Белановић, председница Градске организације пензионера (ГОП) Београд, Александра Нешић, секретар ГОП Београда и други.

За председника УПО Врачар изабран је Слободан Ребић, потпредседник је Гордана Грујић а секретар

Драган Спонза. Изабран је и Извршни одбор од 11 чланова, као и Надзорни одбор.

На седници су усвојени Извештај о раду за 2022. годину, финансијски и извештај Надзорног одбора, План и програм и друга планска документа.

Г. О.

БЕОЧИН

Поклон локалне самоуправе

Како јавља Стеван Синђелић, председник Општинске организације инвалида рада (ОИР) Беочин, председница општине Биљана Јанковић је 16. маја, у име локалне самоуправе, овој организацији донирала нови лед телевизор. У склопу обиласка беочинских установа и удружења, Биљана Јанковић и чланови Општинског већа Беочина Милован Старчевић и Драгана Шуваковић, посетили су и просторије организације инвалида рада и члановима уручили телевизор као поклон општине, јер су знали да га немају у својим просторијама.

– Имамо одличну дугогодишњу сарадњу са локалном самоуправом, а приликом ове посете они су се детаљније интересовали о нашем раду и изразили спремност да нас финансијски подрже ове године и кроз пројекат са којим смо већ аплицирали код општине. Договор је да наставимо изузетну сарадњу и убудуће, на обострано задовољство – рекао је Стеван Синђелић.

М. Мектеровић

СВРЉИГ

Свакодневно на селу са пацијентима

Од половине марта ове године медицинско особље Дома здравља у Сврљигу је свакодневно у сеоским амбулантама. Апел народног посланика Милије Милетића са скупштинске говорнице да доктори буду присутни у сеоским срединама, уродио је плодом.

– Сачињен је распоред рада лекара и сестара. Нема много пацијената али је добро што непокретни и стари добијају услугу у својим домовима – каже др Дејан Антић, директор Дома здравља у Сврљигу.

Разлог за овакав потез лежи у чињеници да је сврљешко становништво старо и да многи живе сами и болесни у планинским селима. У циљу квалитетнијег лечења општина Сврљиг је недавно Дому здравља донирала мало теренско возило и то је, према речима председника општине Мирослава Марковића, четврто возило за последње три-четири године које локална самоуправа купује Дому здравља.

Истовремено из Министарства здравља сврљешком Дому здравља стигла су три санитетска возила.

С. Ђорђевић

Степен телесног оштећења

? **Ј. Р., Славковица:** Утврђено ми је телесно оштећење у висини 80 процената због дијабетеса. Након тога сам у два наврата лечен и оперисан. Да ли због погоршања здравственог стања имам право на утврђивање вишег степена телесног оштећења и да ли треба да поднесем нови захтев?

Одговор: Да би се утврдило да ли код Вас постоји виши степен телесног оштећења, требало би да са новом медицинском документацијом поново поднесете захтев за утврђивање процента телесног оштећења. На основу прегледа и медицинске документације, лекарска комисија ће утврдити да ли је због погоршања здравственог стања дошло и до промена у степену телесног оштећења.

Стаж из Швајцарске и из Србије

? **Б. П., Ариље:** Имам пет година стажа у Србији и 28 година у Швајцарској. У априлу сам напунио 65 година. Каква је процедура да добијем нашу (српску) старосну пензију? Кома подносим захтев?

Одговор: Захтев за остваривање права на старосну пензију по споразумима/конвенцијама подноси се органу социјалног осигурања у земљи где имате пребивалиште. У складу са Споразумом, државе уговорнице ће потврдити стаж и одлучити о праву на старосну пензију према својим законским прописима.

ма за део стажа навршен у тој држави.

Захтев поднет носиоцу осигурања једне државе уговорнице сматра се захтевом поднетим и носиоцу осигурања друге државе јер се по службеној дужности врши размена података на прописаним двојезичним обрасцима.

Овера здравствене књижице

? **С. М., Стублине:** Ускоро идем у старосну пензију. Како ће у периоду од када престанем да радим до доношења решења за пензију бити регулисано моје здравствено осигурање?

Одговор: Приликом подношења захтева за остваривање права на пензију, у филијали Фонда ПИО добићете потврду на основу које ће Вас у филијали ПИО пријавити на здравствено осигурање. Са потврдом се након тога обраћате надлежној филијали Фонда за здравствено осигурање како би регулисали здравствену легитимацију. На основу те потврде могу се осигурати и чланови породице. Потврда важи два месеца. Уколико по истеку

два месеца не добијете решење, можете се обратити надлежној филијали Фонда ПИО ради поновног добијања потврде.

Поменута потврда може се преузети лично у филијали. Такође, Фонд ПИО доставља потврду и на адресу подносиоца захтева уколико се обрати писаним путем надлежној филијали и уз захтев приложи копију личне карте (уколико је биометријска лична карта, са учитаним подацима са чипа).

Стаж за треће дете

? **Д. С., Сјеница:** Мајка сам троје деце и на основу тога сам остварила додатни стаж у трајању од две године. Чула сам да се овај стаж не рачуна као услов за стицање пензије. Да ли је то тачно?

Одговор: Стаж по основу рођења трећег детета представља посебан стаж и није исто што и стаж осигурања јер није проведен на раду и нису плаћени доприноси за то време. Због тога се овај период не сабира са

осталим стажом приликом процене испуњености услова за остваривање права на пензију али улази у укупан пензијски стаж приликом обрачуна висине пензије и на тај начин утиче на повећање износа пензије.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Контролни преглед

? **У. Оташевић, Севојно:** Корисник сам новчане накнаде за туђу помоћ и негу по решењу Фонда и очекујем да ми ускоро закажу контролни преглед. Шта ми је потребно од документације за контролни преглед, коме најпре треба да се обратим?

Одговор: Фонд ПИО по службеној дужности шаље позив кориснику коме је решењем Фонда признато право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, са обавезом контролног прегледа. Позив ће

Вам бити послат препорученом поштом на кућну адресу.

У позиву ће бити наведен заказани термин за контролни преглед као и документација коју би том приликом требало да донесете.

Радни стаж из бивших република

? **М. М., Свилајнац:** Испуњавам за пет месеци услов за остваривање права на пензију у Републици Србији, али имам и стаж из две бивше републике СФРЈ. Ко је у том случају надлежан за решавање о правима из ПИО?

Одговор: Захтев за остваривање права на пензију по међународним уговорима за грађане који имају стаж осигурања у бившим републикама СФРЈ и који имају пребивалиште у Србији, подноси се филијали Фонда ПИО према месту пребивалишта.

У име подносиоца захтева, надлежна филијала покреће поступак провере стажа и остваривања права у бившим републикама с тим што се права остварују по националним законима који важе у свакој од тих држава.

Пријава предузетника у АПР-у

? **Д. Д., Ужице:** Извршили смо регистрацију предузетника у АПР-у. Како да проверимо да ли је извршена пријава на обавезно социјално осигурање?

Одговор: Након доношења решења о упису у регистар предузетника, Агенција за привредне регистре по службеној дужности електронски доставља пријаву на осигурање за предузетника. Уколико је самостална делатност регистрована из радног односа, не врши се пријава јер је осигурање по основу запослења приоритетно осигурање. АПР подноси пријаву само за предузетника, док за остале запослене, уколико их има, пријаву на осигурање под-

носи предузетник као послодавац.

Листинг М4 са подацима о пријавама, одјавама, стажу и зарадама можете да преузмете уз личну карту на увид у филијали ПИО, а истовремено, ако имате могућности, можете да поднесете и захтев за издавање ПИН кода како би своје податке могли да проверавате преко електронског сервиса на сајту Фонда ПИО www.pio.rs. ПИН код се издаје одмах и може да се користи неограничено.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РЕДАКЦИЈА	ГЛАВНИ ГРАД РУСИЈЕ	ВОЈНИК (ТУР.)	АПАРАТ ЗА ЕМАНЦИЈУ	АМЕРИЧКИ ПИЈАНИСТА, ГЕОРГ	ВЕШТА ВАРКА	ИТАЛИЈАНСКИ ГЛУМАЦ, МАСИМО	ЈУЖНО- АМЕРИЧ. ПАНТЕР (МН.)
МАЈСТОР, УМЕТНИК							
ЧАМАЦ СА ОСАМ ВЕСАЛА							
СТЕПЕНИЦЕ							
ИМЕ АМЕРИЧ. ГЛУМЦА РАСЕЛА				ГРАД У НЕМАЧКОЈ МУЗИЧКИ ИНСТРУМ.			
ЋАВО, СОТОНА					11. И 18. СЛОВО ВРСТА ПЛОВИЛА		
ОЗНАКА ЗА АЛТ		СПОРТСКИ ЛИСТИЋ ЖЕНСКО ИМЕ					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПИСАРИ, ЋАТЕ СТАНОВНИК ПАНАМЕ						
МОРСКИ ГУСАРИ							ЗГОДА
ИМЕ ЈАПАНСКОГ РЕЖИСЕРА КУРОСАВЕ						ОЗНАКА ЗА ПОНД КОШТУЋ. ВОЋЕ	
СИМБОЛ ЗА НОБЕЛИЈУМ			РИМ. БОГ ЉУБАВИ БЕЗВЛАШЋЕ				
НЕМАН, АЖДАЈА				ДЕЛОВИ ХЕКТАРА ЗАГОНЕТАЧ			
РУДА							
ЈЕДНО ЈУЖНО ВОЋЕ (МН.)							
ЦАРИНАР							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МОТКА, БАТИНА	ХЕКТО ГРАМ (СКР.) ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ ТАРНЕР			МАЛИ АМЕРИЧ. МЕДВЕД	ОЗНАКА АУСТРИЈЕ СЛИК, СРОК	
ДОТЕРИВАЧ КЛАВИРА							ЋИРИЛИЦА (СКР.)
РАНИЈИ НОВИНАР АЛЕКСАНДАР							
СТРУЧЊАЦИ ГРАЂЕ ТЕЛА							
ОЗНАКА ПАНЧЕВА			ОПШТИНСКО ПОДРУЧЈЕ				

УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								✖
3								
4								✖
5							✖	
6	✖				✖			
7			✖					
8		✖		✖				
9						✖		
10								✖
11								
12								
13			✖				✖	
14				✖				

ВОДОРАВНО: 1. Испати кроз неки отвор, 2. Жена аутор неког дела, 3. Модеран спортски објекат (мн.), 4. Становница Тиране, 5. Прко-сан - Ознака за разред, 6. Стари град у Апу-лији – Река у Русији, притока Оке, 7. Пример (скр.) – Глумац немог филма, Бастер, 8. Оз-нака за Реомир – Ознака за обим – Снага, јачина, 9. Скуп осам извођача – Симбол за техницијум, 10. Поезија, 11. Организациона јединица неке гране пословања, 12. Командир од сто војника, 13. Лична заменица – Име старије глумице Рине – Ознака за Аустрију, 14. Назив – Великих очију.

УСПРАВНО: 1. Срушити се на земљу – Про-машаји, 2. Особа са рутином у послу – Врста одеће, 3. Крпа за брисање судова – Силом узето – Ознака за енергију, 4. Чињеница за доношење неког закључка – Државни буџети (фр.), 5. Планина у Швајцарској – Стварно, реално, 6. Отићи скоком – Преноћиште, 7. Језеро у Етиопији – Град у Украјини – Прво слово, 8. Ознака за исток – Ознака имагинар-не јединице – Руксак – Грчки војсковођа.

ТРОСТРУКИ АНАГРАМ

СТВАРАМ СЦЕНЕ,
РАСЦВЕТАМ СНЕ,
А НА СВЕТ СРЦЕМ

Решењем се добија име и презиме нашег књижевика, хумористе европског ранга и писца бројних приповедака и романа (1855-1906)

РЕШЕЊА - СКАНДИНАВКА: маестро, осмелач, скалине, кеј, кил, врат, јо, а, тикет, нотари, пирати, Акира, п, он, матор, ала, ади, минерал, ананас, цисриник, хт, а, тилдич, атомим, па, атар. УКРШТЕНИЦА: пропаст, ауторка, стајница, тиража, кинитан, р, ека, ула, пр, китон, р, о, сила, ула, јо, а, тикет, нотари, пирати, Акира, п, он, матор, ала, ади, минерал, ананас, цисриник, хт, а, тилдич, атомим, па, атар.

Да ли сте знали ...

– да се 5. јун, Светски дан заштите животне средине, обележава у целом свету кроз разне активности и кампање, са циљем да

се скрене пажња на бројне еколошке проблеме и потребу очувања животне средине? Предлог да се обележава 5. јуни дала је делегација Југославије 1972. године. Домаћин овогodiшњег Дана заштите животне средине је Обала Слоноваче која показује лидерство у кампањи против загађења пластичним отпадом.

– да је тема Дана заштите животне средине 2023. усмерена управо на решења за загађење пластиком? Годишње се произведе

више од 400 милиона тона пластике, од чега је половина дизајнирана да се користи само једном. Мање од 10 одсто се рециклира. У Тихом океану, од обале Северне Америке до Јапана, простире се такозвано Велико пацифичко смеће, односно скуп морског отпада ограниченог пацифичким суптропским вртлогом. Пластика која заврши у океану убије више од милион морских животиња сваке године.

– да је пластичним кесама потребно 500 година а пластичним флашама и до 1000 да се распаду након што су одбачени у природу? Папиру треба од неколико месеци до годину дана; жвакаћим гумама пет година; опушцима цигарете и до 10 година; картонској амбалажи 30 година; алуминијумским лименкама до 100 година, а батеријама од 500 до хиљаду година.

– да ли знате да је човечанство уништило више од половине светских тропских шума од 1960. године?

Између 2002. и 2019. губили смо у просеку 8,3 милиона хектара тропских шума годишње а 2016, 2017. и 2018. представљају три од четири године са највећим нивоом губитка дрвећа у историји. Сваког дана се посече око 27.000 стабала само да би се произвео тоалет папир. Предвиђа се да ће светске прашуме бити у потпуности искрчене до 2100. године.

– да је стакло један од најдуготрајнијих материјала које је направио човек? Научници процењују да је потребно милион година

да се стаклена боца разгради у животној средини, а на депонији и дуже. То значи да стакло произведено и коришћено пре неколико хиљада година још увек може постојати у животној средини. Пошто је његов животни циклус тако дуг и пошто стакло не испира никакве хемикалије, боље је да се стално изнова користи него да се рециклира.

Лековите мисли

Пријатељ се мери срцем, а не новцем.

Не кријте своје врлине. Иначе ће до изражаја доћи ваше мане.

Ко заспи на ловорикама, обрао је бостан.

Није газио своје принципе. Само их је прескакао.

Полтрон је као пузавица. Чим изгуби чврст ослонац пропада!
Шта смо до сада били кад нам треба акција „Будимо људи?“

Душан Старчевић

Живот је чудо

Док је књига не плашите се – мрака.

Да смо од језика правили тврђаве, државу бисмо заувек заштитили.

Треба бити mudar и не плашити се силе. Силу мудрост плаши.

На овим просторима деобе почињу деобама мишљења.

На празну главу шешир не иде.

Пеко Лаличић

Фуснота

Здравој присности потребна је права дистанца!

Јаки сазревају у самоћи, слаби у стаду!

Нисам био на њиховој страни. Зато сам сада у фусноти!

Чега нема највише се види!

Уселио сам се у своју празнину. Сада сам пун себе!

Не позивај се на Бога ако немаш сигурнијег сведока!

Радмило Мићковић

Модернизација

Сава Бабић

Стота

Човек има савест. Код људи то није случај.

Пуним стоту, обећањима се још надам.

Ушла ми је вода у уши и испрала мозак.

Сваког зна да прочита, а ни буквар није савладао.

Пронашао сам одбрану. Браним се лажним смехом.

Стадох на црвени тепих и одмах полетех.

Радомир Станојевић

Звезда

Србија је моја земља, али појма нема да сам ја њен грађанин.

Кад год закорачимо у Европу, спусте нам рампу.

Глас разума се код нас чује као одјек.

Тајна мојих успеха лежи у томе што ређе подмећем леђа а чешће ногу.

Нисам ја превртљив. Само једрим низ ветар.

Цео дан сам звезда вечери.

Милица Јевтић